

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

Emma Routavaara
Emmi Vilokkinen

Maahanmuuttajaperheet varhaiskasvatuksen asiakkaina –
Monikulttuurisuuden kehittäminen päiväkodissa

Opinnäytetyö
Joulukuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2020
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijät

Emma Routavaara, Emmi Vilokkinen

Nimeke

Maahanmuuttajaperheet varhaiskasvatuksen asiakkaina – Monikulttuurisuuden kehittäminen päiväkodissa

Toimeksiantaja

Pilke tiedepäiväkoti Loiste

Tiivistelmä

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää monikulttuurisuutta Pilkkeen päiväkodin Loisteessa. Tavoitteena oli lisätä päiväkodin työntekijöiden tietämystä päiväkodissa aloittavista maahanmuuttajaperheistä ja maahanmuuttajaperheiden ymmärrystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta.

Tuotoksina syntyi Maahanmuuttajaperheen esitietolomake sekä Tietoa meistä -esite. Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen avulla varhaiskasvattajat saavat tärkeää tietoa päiväkodissa aloittavista maahanmuuttajaperheistä. Tietoa meistä -esitteen avulla maahanmuuttajaperheet voivat tutustua suomalaiseen varhaiskasvatukseen sekä päiväkodin arvoihin ja päivärytmiin.

Opinnäytetyöprosessi mukailee konstruktivistista mallia. Tiedonhankinta- ja osallistamismenetelmänä käytettiin ajatuskarttatyöskentelyä, johon osallistettiin päiväkodin työntekijöitä. Tuotoksia testattiin päiväkodin asiakkaina olevilla maahanmuuttajaperheillä ja he antoivat väliarvioinnin kyselyn muodossa. Päiväkodin työntekijät vastasivat myös arviointikyselyyn. Tuotosten muokkaamisen jälkeen palautetta saatiin suullisesti.

Toimeksiantaja oli tyytyväinen molempiin tuotoksiin. Vaikka tuotoksia ei pystytty testaamaan päiväkodissa aloittavilla maahanmuuttajaperheillä, toimeksiantajalta saadun palautteen mukaan tuotosten uskotaan olevan hyödyllisiä aloittavien maahanmuuttajaperheiden kanssa. Jatkokehitysideaksi nousi työntekijöille suunnattu tietopaketti eri kulttuureista.

Kieli

suomi

Sivuja 41

Liitteet 4

Liitesivumäärä 6

Asiasanat

varhaiskasvatus, monikulttuurisuus, kasvatusyhteistyö

THESIS
December 2020
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Authors

Emma Routavaara, Emmi Vilokkinen

Title

Immigrant families as clients of early childhood education – Developing multiculturalism in daycare center

Commissioned by

Pilke science-oriented daycare center Loiste

Abstract

The purpose of the functional thesis was to develop multiculturalism at Pilke daycare center Loiste. The aim was to increase the knowledge of daycare center employees about immigrant families starting in the daycare center and the immigrant families' understanding of Finnish early childhood education.

The outputs were the Pre-information form for immigrant families and the About Us form. The Pre-information form provides early childhood educators with important information about immigrant families starting in the daycare center. With the help of the About Us form, immigrant families can get acquainted with Finnish early childhood education and the daycare center's values and daily rhythms.

The process of this thesis follows a constructivist model. As a method of information acquisition and involvement, mind map work was used, in which daycare center employees were involved. The outputs were tested on immigrant families who were clients of the daycare center. They provided a mid-term evaluation by filling up a questionnaire. Daycare center employees also responded to the evaluation questionnaire. After going through the feedback and editing the outputs, the employees gave oral feedback on the finished outputs.

The client was satisfied with both outputs. Although the outputs could not be tested with new immigrant families starting in the daycare center, feedback from the client suggests that the outputs are believed to be useful with new immigrant families. An information package for employees about different cultures became an idea for further development.

Language

Finnish

Pages 41

Appendices 4

Pages of Appendices 6

Keywords

early childhood education, multiculturalism, educational cooperation

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus ja monikulttuurisuus	6
2.1	Varhaiskasvatuksen perusteet.....	6
2.2	Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö lapsen oikeuksia turvaamassa.....	7
2.3	Monikulttuurisuuskasvatus.....	8
3	Maahanmuuttajaperheet Suomessa	10
3.1	Maahanmuuttajaperheiden kotoutuminen.....	10
3.2	Maahanmuuttajaperheet varhaiskasvatuksessa	11
4	Kasvatuskulttuurien moninaisuus	13
4.1	Monikulttuurinen kasvatusyhteistyö	13
4.2	Huoltajuus maahanmuuttajaperheissä.....	14
5	Aiemmat opinnäytetyöt ja tutkimus aiheesta	15
6	Opinnäytetyön lähtökohdat	16
6.1	Tarkoitus ja tavoite.....	16
6.2	Pilke päiväkotitoiminta	17
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	18
7.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	18
7.2	Opinnäytetyöprosessin malli	19
7.3	Tiedonhankinnalliset ja osallistavat menetelmät	21
7.4	Arvioinnin menetelmät	22
8	Opinnäytetyön prosessi	25
8.1	Aloitus- ja suunnitteluvaihe	25
8.2	Toteutus.....	26
8.3	Tarkistus- ja viimeistelyvaihe	28
9	Maahanmuuttajaperheen esitietolomake ja Tietoa meistä	29
	-esite.....	29
10	Pohdinta.....	30
10.1	Johtopäätökset	30
10.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	34
10.3	Oppimiskokemukset ja ammatillinen kasvu	36
10.4	Jatkokehitysideat	38
	Lähteet.....	40

Liitteet

Liite 1	Arviointikysely maahanmuuttajaperheille
Liite 2	Arviointikysely työntekijöille
Liite 3	Saatekirje
Liite 4	Ajatuskarttatyöskentely

1 Johdanto

Maahanmuutto on yleistynyt viime vuosina, mikä tarkoittaa, että maahanmuuttajaperheitä on enemmän myös varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa pyritään huomioimaan entistä paremmin maahanmuuttajaperheet, sillä kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus 2020.) Varhaiskasvattajilta edellytetään tietoa ja ymmärrystä erilaisista kulttuureista sekä taitoa tarkastella asioita maahanmuuttajaperheiden näkökulmasta. Varhaiskasvatusta ohjaavien asetusten mukaisesti toteutettu varhaiskasvatus edistää maahanmuuttajaperhettä sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. (Opetushallitus 2019, 31,50.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää monikulttuurisuutta Pilkkeen päiväkotin Loisteessa. Aihe monikulttuurisuudesta ja sen kehittämisestä nousi päiväkodin tarpeista. Tavoitteena oli lisätä päiväkodin työntekijöiden tietämystä päiväkodissa aloittavista maahanmuuttajaperheistä ja maahanmuuttajaperheiden ymmärrystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Tuotoksina syntyi Maahanmuuttajaperheen esitietolomake sekä Tietoa meistä -esite. Työntekijät saavat arvokasta tietoa aloittavista perheistä Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen kautta, jossa on avoimia kysymyksiä esimerkiksi perheen tukiverkostosta ja uskonnosta. Tietoa meistä -esitteen avulla perheet voivat tutustua muun muassa suomalaiseen varhaiskasvatukseen ja päiväkodin rutiineihin. Tiedonhankintamenetelmänä käytimme ajatuskarttoja, joiden avulla keräsimme aineistoa tuotoksiin Loisteen työntekijöiltä. Näiden tietojen sekä teorian pohjalta teimme tuotokset. Maahanmuuttajaperheet testasivat tuotoksia ja saivat mahdollisuuden antaa mielipiteen sekä kehitysideoita arviointikyselyn muodossa. Myös työntekijät vastasivat arviointikyselyyn.

Puhumme opinnäytetyössämme maahanmuuttajista, joilla tarkoitamme ulkomailta Suomeen muuttaneita ihmisiä. Eri kulttuureista tulleiden lasten kohdalla käytämme sanaa maahanmuuttajataustainen lapsi. Käytämme lasten vanhemmista ja huoltajista puhuttaessa termiä huoltaja, sillä huoltaja vastaa lapsen asioista eikä kaikissa tapauksissa huoltaja ole lapsen vanhempi.

Opinnäytetyömme teoreettinen viitekehys muodostuu varhaiskasvatuksesta, monikulttuurisuuskasvatuksesta, varhaiskasvatuksen merkityksestä maahanmuuttajaperheiden huoltajuuden ja kotoutumisen tukena sekä monikulttuurisesta kasvatusyhteistyöstä. Tämän jälkeen esittelemme aiheeseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Avaamme opinnäytetyömme tarkoitusta ja tavoitetta sekä kerromme toimeksiantajastamme. Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat -osiossa käsittelemme prosessia ohjaavaa mallia sekä käyttämiämme menetelmiä, minkä jälkeen kerromme opinnäytetyömme prosessista. Lopuksi esittelemme tuotokset ja pohdimme toteutunutta prosessia.

2 Varhaiskasvatus ja monikulttuurisuus

2.1 Varhaiskasvatuksen perusteet

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta sekä hoitoa ja siinä painotetaan erityisesti pedagogiikkaa (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 2 §). Varhaiskasvatustalain (540/2018) mukaan varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäiväkodissa sekä avoimena varhaiskasvatustoimintana. Varhaiskasvatusta järjestetään lapsille, jotka eivät vielä ole oppivelvollisia sekä erityisissä olosuhteissa myös sitä vanhemmille lapsille. (1 §.) Varhaiskasvatustalain muutoksen astuttua voimaan syksyllä 2020, jokainen lapsi on taas oikeutettu saamaan varhaiskasvatusta kokopäiväisesti (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020). Varhaiskasvatuksen tehtävänä on lasten kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen yhdessä huoltajien kanssa sekä lasten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen (Opetushallitus 2019, 14).

Varhaiskasvatusta ohjaavat tavoitteet, jotka ovat kirjattuna myös varhaiskasvatustalakiin (540/2018). Tavoitteita on paljon ja opinnäytetyön kannalta keskeisimmät tavoitteet esittelemme tässä kappaleessa. Varhaiskasvatus mahdollistaa lapsen iän ja kehityksen mukaisen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä lapsen oppimisen edellytysten tukemisen.

Varhaiskasvatuksessa lapselle luodaan monipuolista pedagogista toimintaa sekä myönteisiä oppimiskokemuksia. Tavoitteena on turvallisen varhaiskasvatusympäristön varmistaminen sekä mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Kaikilla lapsilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvattajien tehtävänä on edistää sukupuolten tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksessa lapsen yksilöllisen tuen tarve tulee huomioida ja tarvittaessa järjestää tarkoituksenmukaista tukea. Lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä vertaisryhmässä toimimisen edistäminen nähdään merkityksellisenä. Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa. Lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 3 §.)

2.2 Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö lapsen oikeuksia turvaamassa

Varhaiskasvatus on keskeinen palvelu pienen lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen kannalta sekä olennainen ympäristö kasvulle ja kehitykselle (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi & Siimes 2016, 142). Varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 4 §) painotetaan lapsen etua varhaiskasvatusta suunnitellessa, sitä toteutettaessa ja siitä päätettäessä. Lain tavoitteet vahvistavat lapsen oikeuksien toteutumista (Lapsen oikeudet 2020). Heinosen ym. (2016, 143–147) mukaan YK:n lapsen oikeuksien sopimus on pääasiallisessa roolissa lasten oikeuksien kannalta. Sopimuksessa on samoja oikeuksia kuin muissa ihmisoikeussopimuksissa, mutta siinä tarkennetaan myös lapsille tarkoitettuja ihmisoikeuksia, kuten oikeutta vapaa-aikaan ja leikkiin. Lapsen oikeuksien sopimuksen lisäksi oikeuksien toteuttamiseksi tarvitaan myös esimerkiksi varhaiskasvatuslakia, asetusta lasten päivähoidosta sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteita.

Varhaiskasvatus edistää ja turvaa lasten oikeuksia. Varhaiskasvatusta koskevissa päätöksissä on huomioitava lapsen oikeuksien sopimus, muut ihmisoikeudet sekä perusoikeudet. Suunnittelun kaikilla tasoilla tulee myös ottaa huomioon

lasten ihmis- ja perusoikeudet. Myös valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmissa on otettava huomioon lasten oikeudet. Varhaiskasvattajien on tärkeää tuntea lasten oikeudet, jotta he voivat toteuttaa niitä. Varhaiskasvatus toteuttaa oikeuksia esimerkiksi lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen sekä perheen tukemisessa. Varhaiskasvatus mahdollistaa myös oikeuden virkistystoimintaan ja kulttuuriin. (Heinonen ym. 2016, 149.)

Heinonen ym. (2016, 151) tuo ilmi, että pienten lasten oikeuksien toteutuminen on aikuisten vastuulla. Keskeisimmässä roolissa ovat lapsen huoltajat, lähipiirin aikuiset sekä varhaiskasvattajat. Varhaislapsuuden ajatellaan olevan kaikista ratkaisevin aika ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien toteutumiselle, sillä oikeuksien toteutumattomuus näkyy myöhemmän iän kehityksessä ja hyvinvoinnissa.

2.3 Monikulttuurisuuskasvatus

Alitolppa-Niitamo & Säävälä (2013, 7) kertovat monikulttuurisuuden olevan laaja käsite, jolla on monia merkityksiä eri asiayhteyksissä. Pelkistetysti monikulttuurisuus tarkoittaa väestön etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Monikulttuurisuuteen kuuluvat muun muassa eri kansallisuudet, eri uskonnot ja erilaiset toimintatavat kuten ruuanlaittaminen ja tervehtiminen (Saukkonen 2007, Alitolppa-Niitamon & Säävälän 2013, 7 mukaan). Monikulttuurisuus voi viitata myös poliittiseen ajattelutapaan, jota kutsutaan nimellä multikulturalismi. Tämän poliittisen ajattelutavan mukaan kulttuurivähemmistöjen mahdollisuuksien edistäminen ja omien toiminta- ja ajattelutapojen vahvistaminen on tärkeää. (Saukkonen 2013, Alitolppa-Niitamon & Säävälän 2013, 7 mukaan.)

Eerola-Pennanen (2016, 235) toteaa, että nykyisin monikulttuurisuus näkyy monin eri tavoin myös lasten elämässä ja arjessa. Muun muassa median kautta lapset näkevät maailmaa ja oppivat uusia asioita, kuten vieraita kieliä. Varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajataustaisten lasten määrä on lisääntynyt ja lisääntyy

edelleen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on otettu huomioon maahanmuuttajataustaiset lapset ja siinä määritellään, kuinka monikulttuurisuuden tulisi näkyä varhaiskasvatuksen toimintatavoissa.

Opetushallituksen (2019, 31,50) mukaan yhteiskunta monimuotoistuu sekä rikastuu kulttuurillisesti ja varhaiskasvatuksen on pysyttävä mukana muutoksissa. Monikulttuurisuus on voimavara yhteiskunnallemme ja jokaisella on oikeus oman kulttuuriin säilyttämiseen. Varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajataustaisia lapsia tuetaan kielitaidon, itsetunnon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien kehittymisessä. Monipuoliset oppimisympäristöt ja vuorovaikutustilanteet muiden lasten ja kasvattajien kanssa tarjoavat hyviä mahdollisuuksia oppia suomea tai ruotsia. Uuden kielen oppimisessa tavoitteena on oppia arkielämään sopiva kieli sekä ymmärtää että puhua kyseistä kieltä. Maahanmuuttajataustaisille lapsille annetaan myös mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään. Suomen tai ruotsin sekä oman äidinkielen käyttäminen luovat perustaa kaksi- ja monikielisuudelle. Oman äidinkielen harjoittamisen ja kulttuurin säilyttämisen vastuu on ensisijaisesti perheellä, vaikka varhaiskasvatus haluaa myös tukea lasta oman kulttuurin säilyttämisessä.

Monikulttuurisuuskasvatukseen ei ole yhtä tiettyä tapaa, miten sitä järjestetään (Eerola-Pennanen 2016, 240). Varhaiskasvattajat saavat itse suunnitella ja toteuttaa monikulttuurisuuskasvatusta, kunhan he huomioivat siihen liittyvät tavoitteet. Tavoitteena on opettaa kaikkia lapsia tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti, ehkäistä syrjintää sekä vähentää ennakkoluuloja. Monikulttuurisuuskasvatuksessa halutaan painottaa myös toisten huomioimista ja kunnioittamista, ryhmätyöskentelyä sekä myönteistä minäkuvaa. (Grant & Sleeter 2005, Eerola-Pennanen 2016, 241 mukaan.)

Yleisin tapa toteuttaa monikulttuurisuuskasvatusta on tuoda arkeen yksittäisiä asioita eri kulttuureista, esimerkiksi juhlapyhät. Varhaiskasvatuksessa voidaan järjestää myös teemapäiviä ja -viikkoja eri kulttuureista. Tätä opetustapaa voidaan kuvata valtaväestöä suosivaksi, sillä eri kulttuuritaustaisten osallisuus jää hyvin pieneksi. Rikastuttavampi tapa on tarkastella yhdessä lasten kanssa kysy-

myksiä, tapahtumia ja teemoja eri kulttuurien näkökulmista. Lasten kanssa voidaan toteuttaa myös erilaisia projekteja aikaisemmin käsiteltyjen teemojen ja aiheiden pohjalta. Tämän opetustavan tarkoituksena on kehittää lasten kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja kriittistä ajattelua sekä syventää tietoisuutta monikulttuurisuudesta. (Banks 2005, Eerola-Pennasen 2016, 243–244 mukaan.)

Monikulttuurisuuskasvatuksen järjestäminen vaatii kulttuurillisesti vastuuntuntoista varhaiskasvattajaa. Kasvattajan tehtävänä on olla esimerkillisenä mallina lapsille, sillä hän tietoisesti sekä tiedostamattaan välittää omia arvoja ja asenteita lapsiin. (Gay 2005, Eerola-Pennasen 2016, 246 mukaan.) Opetushallituksen (2019, 31) mielestä monikulttuurisuuskasvatuksessa varhaiskasvattajien on tärkeää tiedostaa asioita moninaisesti ja katsoa tilannetta myös toisen osapuolen näkökulmasta. Varhaiskasvattajilta edellytetään kulttuurista asiantunteumusta, jotta he voivat tarjota lapselle hyväksyvän ilmapiirin ja opettaa monikulttuurisuutta.

3 Maahanmuuttajaperheet Suomessa

3.1 Maahanmuuttajaperheiden kotoutuminen

Alitolppa-Niitamo & Säävälä (2013, 7) kirjoittaa kotoutumisen olevan synonyymi maahanmuuttajien integroitumiselle. Se tarkoittaa pitkäaikaista prosessia uudessa ympäristössä, jolloin maahanmuuttaja luo uusia sosiaalisia suhteita sekä tukiverkostoa, oppii toimintatapoja ja uutta tietoa yhteiskunnasta. Oleellinen osa kotoutumisesta on säilyttää myös oma kulttuuri ja kieli uusien opeteltavien asioiden äärellä. Kotoutumisen edellytyksenä on maahanmuuttajan hyväksyminen yhteiskunnan ja valtaväestön keskuudessa.

Kotoutumiseen liittyen on vuonna 2010 annettu laki kotoutumisen edistämiseksi. Lain tarkoituksena on tukea maahanmuuttajaa kotoutumisessa sekä mahdollistaa aktiivinen osallistuminen suomalaisessa yhteiskunnassa. Lain

avulla pyritään myös lisäämään tasa-arvoa sekä tukemaan myönteisiä vuorovaikutussuhteita ihmisten välillä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.)

Osalle lapsista päiväkotiin tuleminen on ensiaskeleksi tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja kieleen. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasta ja hänen perhettään kotoutumisessa uuteen ympäristöön. (Opetushallitus 2019, 50.) Lapset sopeutuvat helposti uusiin muutoksiin, sillä tiedostamattaan he yrittävät mukautua uuteen ympäristöön mahdollisimman hyvin. Mitä pienempi lapsi on, sitä nopeammin hän oppii uuden maan kielen ja kulttuurin. (Schubert 2013, 69.)

Schubertin (2013, 69) mukaan lapsiperheiden kotoutumisessa on hyvä ottaa huomioon koko perhe, sillä lapsen suhde huoltajiin on erittäin merkityksellinen ison muutoksen keskellä. Lapsi aistii huoltajien mahdolliset vaikeudet, kuten yksinäisyyden ja stressin. Varhaiskasvatuksen olisi hyvä kartoittaa koko perheen tilannetta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa mahdollisten ongelmien, kuten mielenterveyden ongelmien ehkäisemiseksi. Opetushallitus (2019, 50) tuo esiin, että varhaiskasvattajien tehtävänä on kertoa lasten huoltajille varhaiskasvatuksen tavoitteista, menetelmistä ja asioista, jotka huoltajien olisi suotavaa tietää. Perheen kanssa on tärkeää keskustella myös heidän toiveistaan varhaiskasvatuksen ja yhteistyön suhteen.

3.2 Maahanmuuttajaperheet varhaiskasvatuksessa

Muuttoliikkeen johdosta Suomeen on tullut viimeisimpinä vuosina noin 17 000 uutta asukasta (Väestöliitto 2020), mikä tarkoittaa myös maahanmuuttajataustaisten lasten lisääntymistä varhaiskasvatuksessa (Eerola-Pennanen 2016, 235). Eri kulttuuritaustaisen huoltajan kohtaaminen kunnioittavasti ja arvokkaasti on hyvä perusta yhteistyölle. Varsinkin alkuvaiheessa kannattaa varata reilusti aikaa kohtaamisille, sillä varhaiskasvatus on todennäköisesti täysin vieras asia maahanmuuttajaperheille, eikä huoltajalla ja varhaiskasvattajalla välttämättä ole heti alussa yhteistä kieltäkään. (Naucler, Welin & Ögren 1996, 47.) Lasten mielenterveystalon (2020) mukaan huoltajien on tärkeää opetella suomen tai ruotsin kieltä heti kotoutumisen alkuvaiheessa, jotta he ymmärtävät

varhaiskasvatusjärjestelmää. Kielilain (423/2003,18 §) ja ulkomaalaislain (301/2014, 203 §) mukaan tarvittaessa voidaan käyttää myös tulkkia, jotta molemmat osapuolet tulevat ymmärretyksi (Opetushallitus 2019, 34).

Naucler ym. (1996, 19,47) kirjoittavat, että huoltajat tuntevat oman lapsensa parhaiten ja he osaavat kertoa esimerkiksi lapsen mielenkiinnon kohteista, peloista sekä lapsen vuorovaikutuksesta muihin lapsiin. Kokonaiskuvan kannalta on olennaista kysyä myös muun muassa perheen tukiverkostosta, tulevaisuuden suunnitelmista sekä heidän näkemyksistään lastenkasvatukseen liittyen. Huoltajille on tärkeää kertoa varhaiskasvatuksen periaatteista, kuten sukupuolten tasa-arvosta, päiväkodin säännöistä ja toimintatavoista, esimerkiksi päivärytmistä, ulkoilusta, lepohetkestä ja ruokailuista. Jotkut kasvatuskäytännöt voivat olla suomalaisille tavanomaisia ja luonnollisia, kun taas muihin kulttuureihin kuuluvien ihmisten mielestä se voi olla omituista tai jopa vahingollista (Kuittinen & Isosävi 2013, 78). Esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset huoltajat voivat ihmetellä päiväkodin jokapäiväistä ulkoilua ja heillä voi olla haasteita ymmärtää ulkoilun pedagogista näkemystä lapsen kasvuun sekä kehitykseen liittyen. (Naucler ym. 1996, 58.)

Sääntöjen ja normien läpikäyminen yhdessä perheen kanssa on merkittävää lapsen hyvinvoinnin kannalta, jotta lapselta ei odoteta eri paikoissa liian erilaisia asioita. Lasta hämmentää, jos kodin ja päiväkodin säännöt ovat täysin erilaiset. Samantapaiset säännöt sekä kotona että päiväkodissa auttavat lasta hahmottamaan, mitä häneltä odotetaan missäkin paikassa. (Alitolppa-Niitamo, Moallin & Novitsky 2006, 58.) Kuittinen & Isosävi (2013, 78–81) kertovat, että kasvatuskulttuurierot lasten hoidossa ja kasvatuksessa ovat vahvasti yhteydessä kasvuympäristöön, resursseihin sekä oman yhteisön kasvatuservoihin ja uskomuksiin. Vaikka kasvatuskäytännöt ovat erilaisia eri kulttuureissa, jokaisella kasvattajalla on kuitenkin sama päämäärä eli kasvattaa ja hoitaa lasta omien arvojen ja toiveiden mukaisesti.

4 Kasvatuskulttuurien moninaisuus

4.1 Monikulttuurinen kasvatusyhteistyö

Kaskela & Kekkonen (2006, 5) tuovat ilmi, että kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan keskinäistä ja vastavuoroista vuorovaikutusta huoltajien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden välillä. Kasvatusyhteistyöstä on aiemmin käytetty termiä kasvatuskumppanuus, mutta nykyisin puhutaan kasvatusyhteistyöstä Kuuleminen, kunnioitus, luottamus sekä dialogisuus ohjaavat kasvatusyhteistyötä. Yhteistyöllä pyritään edistämään lapsen turvallista ja tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista sekä kotona että varhaiskasvatuksessa (Opetushallitus 2019, 34). Lapsen huoltajilla on pääasiallinen kasvatusvastuu ja kasvatusoikeus, mutta varhaiskasvatus vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista sekä tukee ja täydentää kotona annettua kasvatusta (Opetushallitus 2019, 7). Kaskelan & Kekkonen (2006, 5) mukaan yhteisten sääntöjen ja jaettujen kasvatustehtävien avulla huoltajat ja varhaiskasvatus mahdollistavat yhteistyön.

Monikulttuurisessa kasvatusyhteistyössä on kyse myös koko perheen jaksamisen tukemisesta ja kotoutumisesta. Varhaiskasvatus edistää lapsen kotoutumista tutustuttamalla lapsen suomalaisen varhaiskasvatuksen ja yhteiskunnan sääntöihin ja toimintatapoihin. (Opetushallitus 2019, 49–50.) Varhaiskasvatusjärjestelmä ja sen toimintaperiaatteet ovat usein uusia asioita maahanmuuttajaperheille, minkä vuoksi varhaiskasvattajien rooli korostuu merkittävästi. Varhaiskasvatus tarjoaa palveluohjausta sekä tukea huoltajuuteen uudessa ympäristössä. (Ali-tolppa-Niitamo ym. 2006, 6–7.)

Opetushallituksen (2019, 34) mukaan monikulttuurisessa kasvatusyhteistyössä on tärkeää kertoa huoltajille, että heillä on oikeus osallistua varhaiskasvatuksen tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Pollari & Koppinen (2011, 22–23) kirjoittavat, että huoltajat saavat avoimesti ja rehellisesti kertoa mielipiteitään, esittää toiveita sekä kysymyksiä ja arvioida varhaiskasvatuksen toimintaa. Eri kulttuuritaustaisilla huoltajilla on usein paljon annettavaa itsestään ja omasta kult-

tuuristaan varhaiskasvatukselle, jos vain varhaiskasvatus on kiinnostunut kuuntelemaan ja sopimaan mahdollisesta yhteistyöstä. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskennellessä täytyy muistaa, että kasvattajat eivät epähuomiossaan kyseenalaista huoltajien mielipiteitä sekä kykyä vastuunkantamisesta.

4.2 Huoltajuus maahanmuuttajaperheissä

Alitolppa-Niitamo & Leinonen (2013, 100) tuo ilmi, että maahanmuuton jälkeistä kotoutumista voidaan pitää ikään kuin siirtymävaiheena, jolloin maahanmuuttaja siirtyy vanhasta uuteen. Siirtymävaiheen haasteisiin voi kuulua esimerkiksi huoltajuus. Kun huoltajat eivät ymmärrä maan kieltä, tiedä yhteiskunnan toimintatapoja eikä heillä ole tukiverkostoa, huoltajuus voi käydä haasteelliseksi ja raskaaksi. Siirtymävaiheessa huoltajien sosiaaliset ja taloudelliset voimavarat määrittelevät pitkälti sen, kuinka hyvin huoltajuus toteutuu heidän perheensä lapsen hyvinvoinnin ja kotoutumisen näkökulmasta.

Alitolppa-Niitamo ym. (2006, 33) ovat sitä mieltä, että huoltajuus voi tuoda haasteita myös arjen rutiineihin. Esimerkiksi entisessä kotimaassa huoltajilla on voinut olla muita aikuisia apuna lasten hoidossa, mutta muuttamisen jälkeen apua on vähemmän ja kasvatusvastuu on huoltajilla suurempi. Lasten kasvattaminen voi tuntua raskaalta ja epävarmuus kasvattajana kasvaa. Suomessa sekä äidillä että isällä on velvollisuus kasvattaa ja hoitaa lapsia (InfoFinland 2019), kun taas esimerkiksi itämaisessä kulttuurissa lasten kasvatus on pääosin äidin vastuulla (Zandkarimi 2013, 32). Alitolppa-Niitamon ym. (2006, 47) mukaan isän osallistuminen kasvatukseen ja kotitöihin hyödyttää koko perhettä, esimerkiksi edistämällä lapsen hyvinvointia ja kehitystä.

Omasta kulttuurista opitut kasvatuskäytännöt voivat olla ristiriidassa suomalaisten kasvatuskäytänteiden kanssa (Alitolppa-Niitamo ym. 2006, 33). Esimerkiksi monissa kulttuureissa fyysinen kurittaminen on hyväksyttyä (Oksi-Walter, Roos & Viertola-Cavallari 2009, 114), mutta Suomessa laki lapsen huollosta ja tapausoikeudesta (361/1983) kieltää ruumiillisen kurittamisen ja muun alistavan koh-

telun (1 §). Lastensuojelulain (417/2007) mukaan varhaiskasvatuksessa työskentelevillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos he ovat saaneet tietää lapsen hoidossa tai kasvatuksessa olevan puutteita tai jos lapsen käyttäytyminen herättää huolta (25 §). Huoltajien tulisi muokata heidän perheellensä sopivat kasvatuskäytänteet, jotka ottavat huomioon sekä kotimaan että suomalaisen kasvatuskulttuurin (Alitolppa-Niitamo ym. 2006, 33). Usein asuinympäristö määrittelee sen, kumpi kasvatuskulttuureista on suuremmassa roolissa (Oksi-Walter ym. 2009, 114). Kuittinen & Isosävi (2013, 86) kirjoittavat, että kasvatuskäytänteiden muokkaamisessa on hyvä muistaa myös omien kulttuuristen perinteiden säilyttäminen, jotta lapsi oppii myös oman kulttuurin jäseneksi.

5 Aiemmat opinnäytetyöt ja tutkimus aiheesta

Paavola (2007, 3) tarkastelee väitöskirjassaan monikulttuurisuuskasvatuksen toteutumista. Tutkimuksessa tarkastellaan, mitä monikulttuurisuuden tavoitteita ja sisältöjä päiväkodin esiopetuksen opetussuunnitelma sisältää ja, miten esiopettajien käsitykset monikulttuurisuuskasvatuksesta ilmentävät heidän toimintaansa monikulttuurisen ryhmän opetuksessa. Tutkimus toteutettiin analysoimalla opetussuunnitelmaa, haastatteleamalla opettajia sekä havainnoimalla esiopetusta. Haastatteluiden perusteella kasvattajat edustivat oppilaan tarpeet ja taidot huomioon ottavaa näkökulmaa, mikä ei kuitenkaan näkynyt ohjatussa toiminnassa. Opetus suunniteltiin niin, että kaikkia koskivat samat tavoitteet sekä sisällöt ja monikulttuurisuuskasvatus koettiin irrallisena.

Arttijeffer (2015, 2) on pro gradu- tutkielmassaan selvittänyt päiväkodin työntekijöiden ja maahanmuuttajaperheiden välistä yhteistyötä ja sitä, millaista yhteistyö on yhteisen kielen puuttuessa. Aineisto tutkimukseen kerättiin kyselylomakkeella ja avoimilla haastatteluilla. Arttijefferin (2015, 46,53) tutkimuksen mukaan kasvatuskumppanuuden rakentuminen maahanmuuttajaperheen huoltajien kanssa on työläämpää johtuen yhteisen kielen puuttumisesta ja kulttuurieroista, mutta yhteistyön lähtiessä käyntiin lapsen asioista pystytään kuitenkin keskustelemaan avoimesti. Yhteisen kielen puuttuminen ja kulttuurierot voivat myös johtaa väärin-

käsityksiin ja synnyttää epäluottamusta, mikä hidastaa hyvän kasvatuskumppanuuden syntymistä. Tutkimuksen mukaan päiväkodin henkilöstö kaipaisi uutta työkalua, kuten perheille jaettavaa selkokielistä opasta, avuksi maahanmuuttajaperheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Tommisen ja Tuutin (2016, 2) opinnäytetyössä syntyi tuotoksena opas monikulttuuriseen kasvatuskumppanuuteen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä päiväkodin työntekijöiden valmiuksia kohdata perheitä, madaltaa kynnystä monikulttuuriseen kasvatuskumppanuuteen sekä antaa uusia näkökulmia toteuttaa monikulttuurista kasvatusyhteistyötä. Aineisto kerättiin strukturoitujen lomakehaastattelujen avulla ja sekä varhaiskasvattajat että monikulttuuriset huoltajat osallistettiin opinnäytetyöhön.

Gullsten ja Katainen (2016, 3) kuvailevat opinnäytetyössään monikulttuuristen perheiden huoltajien kokemuksia ja toiveita kasvatuskumppanuuteen liittyen. Aineistonkeruu opinnäytetyöhön toteutettiin teemahaastattelulla, jotka sisälsivät lähinnä avoimia kysymyksiä. Tuloksien perusteella kokemukset monikulttuurisesta kasvatuskumppanuudesta olivat positiivisia eikä kulttuurieroja juurikaan huomattu päiväkodin arjessa. Monikulttuuriseen kasvatuskumppanuuteen oltiin tyytyväisiä tässä oululaisessa päiväkodissa.

6 Opinnäytetyön lähtökohdat

6.1 Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää monikulttuurisuutta Pilkkeen päiväkotikiinteistössä. Tavoitteena oli lisätä päiväkodin työntekijöiden tietämystä päiväkodissa aloittavista maahanmuuttajaperheistä ja maahanmuuttajaperheiden ymmärrystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Työvälineiksi syntyi kaksi erilaista tuotosta. Toinen niistä on Maahanmuuttajaperheen esitietolomake, jolla selvitetään oleellisia tietoja lapsesta ja perheestä. Esitietolomakkeen avulla työntekijät

tutustuvat perheeseen paremmin ja saavat varhaiskasvatuksen kannalta merkityksellistä tietoa perheestä. Toinen tuotoksista on maahanmuuttajaperheille suunnattu Tietoa meistä -esite, jossa on pieni tieto-osuus siitä, mitkä asiat ovat tavanomaisia suomalaisessa varhaiskasvatuksessa sekä päiväkotit Loisteessa. Keräsimme aineistoa ajatuskarttojen avulla, joihin saimme Loisteen työntekijöiltä arvokasta tietoa. Näiden tietojen sekä teorian pohjalta teimme Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen ja Tietoa meistä -esitteen. Maahanmuuttajaperheet testasivat tuotoksia ja pääsivät vaikuttamaan niiden sisältöön ja ulkoasuun arviointikyselyn (liite 1) muodossa. Myös työntekijät vastasivat arviointikyselyyn (liite 2). Muokkasimme tuotoksia saatujen palautteiden perusteella.

6.2 Pilke päiväkotit Loiste

Pilke päiväkodit Oy tunnetaan yksityisenä päiväkotiketjuna, vaikka he tarjoavat myös lastenhoitopalveluja kotona sekä järjestävät perusopetuksessa oleville iltapäivätoimintaa. Kasvavalla yrityksellä on tällä hetkellä yksityisiä päiväkoteja 173 ja iltapäivätoimintaa 31:llä eri koululla. (Pilke 2020a.) Päiväkodit tarjoavat lapsille monipuolista varhaiskasvatusta ja mahdollisuuden eri tavoin painotettuun varhaiskasvatukseen. Painotukset voivat olla esimerkiksi musiikki, tiede, luonto tai taide. Painotteisuus näkyy arjessa eri tavoin ja se on kirjattu myös päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan. (Pilke 2020b.)

Joensuussa Pilke päiväkotit Oy:llä on viisi päiväkotia, jotka ovat painottuneet eri teemoihin (Pilke 2020c). Pilke päiväkotit Loiste sijaitsee Joensuun Rantakylässä ja se on tiedepainotteinen. Päiväkotit on aloittanut toimintansa syksyllä 2017 ja siellä on 72 hoitopaikkaa. Päiväkodissa on neljä ryhmää 0-6 -vuotiaille lapsille ja yhdessä ryhmässä annetaan myös esiopetusta. Tiedepäiväkodissa painotetaan tieteellisen ajattelun omaksumista, mikä kehittää muistia ja oppimista. Tieteellistä oppimista harjoitellaan leikin, luovuuden ja aistien avulla lasten ikä ja kehitystaso huomioiden. (Pilke 2020d.)

Tiedepäiväkodin asiakkaina ovat varhaiskasvatus- sekä esikouluikäiset lapset ja heidän perheensä. Pilkkeen asiakkaaksi pääsee hakemalla päivähoitopaikkaa

Joensuun kaupungin verkkosivuilta löytyvällä hakemuksella. Päivähoidon hinta määräytyy samalla tavalla kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. (Pilke 2020d.)

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

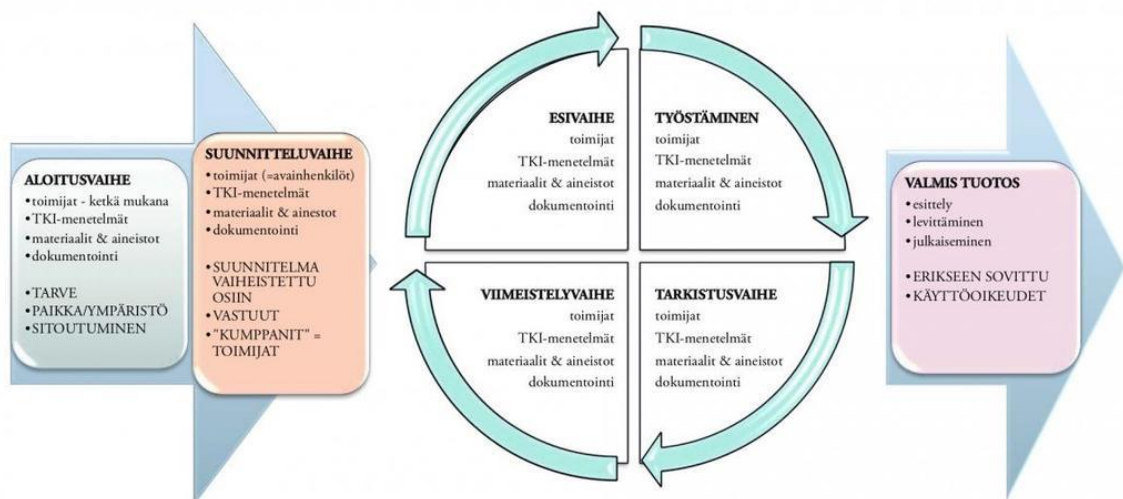
Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on ohjeistaa, opastaa tai järjestää toimintaa käytännönläheisesti työympäristössä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä luodaan tuotos, joka määritellään kohderyhmän mukaan. Tuotos voi olla esimerkiksi ohje, kirja, kotisivut tai tapahtuma. (Vilka & Airaksinen 2003, 9–10, 51.) Toteutimme opinnäytetyömme toiminnallisena opinnäytetyönä, sillä päiväkotiloisteelta nousi esiin tarve kehittää monikulttuurisuutta. Päädyimme yhdessä toimeksiantajan kanssa kahteen erilaiseen tuotokseen, joilla voidaan lisätä päiväkodin työntekijöiden tietämystä päiväkodissa aloittavista maahanmuuttajaperheistä ja maahanmuuttajaperheiden ymmärrystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Opinnäytetyössämme keskitymme työelämälähtöisyyteen ja opinnäytetyöllämme tulemme osoittamaan tietojen ja taitojen hallintaa omalta alaltamme. Tässä opinnäytetyössä kohderyhmänä ovat tiedepäiväkodin työntekijät sekä päiväkodissa aloittavat maahanmuuttajaperheet.

Toiminnallinen opinnäytetyö kehittää ajattelua ja ammatillista osaamista. Opinnäytetyön toteuttaminen toiminnallisesti antaa arvokasta kokemusta työstä samantyyppisiä hankkeita myös tulevaisuuden työelämässä. Toiminnallisessa opinnäytetyöprosessissa on merkityksellistä osallistaa mukana olevia toimijoita prosessin eri vaiheissa. (Salonen 2013, 5–6.) Prosessissamme osallistimme sekä päiväkodin työntekijöitä että maahanmuuttajaperheitä. Työntekijöitä osallistettiin ajatuskarttatyöskentelyyn, väliarvioinnin arviointikyselyyn sekä suulliseen loppuarviointiin. Maahanmuuttajaperheet pääsivät testaamaan tuotoksiamme ja vastaamaan väliarvioinnin arviointikyselyyn. Prosessin eri vaiheet kohti tuotosta etenivät vuorovaikutuksessa eri toimijoiden kanssa. Koko prosessin ajan olimme

vuorovaikutuksessa toimeksiantajan kanssa. Keskustelimme ja refleктоimme yhdessä opinnäytetyömme vaiheista sekä saimme palautetta työstämme.

7.2 Opinnäytetyöprosessin malli

Opinnäytetyöprosessimme mukaillee Kari Salosen (2013, 20) konstruktivistista mallia (kuvio 1), jossa yhdistyy lineaarinen malli sekä spiraalimalli. Tässä luvussa esittelemme prosessiamme lyhyesti teorian avulla. Luvussa 8 käymme tarkemmin läpi prosessimme eri vaiheet. Salonen (2013, 16) kirjoittaa, että konstruktivistinen malli pitää sisällään huolellisen suunnittelun, hankkeen vaiheistuksen, toiminnassa oppimisen, osallisuuden sekä tutkimuksellisen kehittämisotteen ja monipuolisen menetelmäosaamisen. Valitsimme konstruktivistisen mallin, koska meidän prosessiimme sisältyi osallistamista ja tiivistä yhteistyötä toimeksiantajan kanssa. Tuotosten toimivuuden kannalta reflektointi ja arviointi oli merkityksellistä prosessin jokaisessa vaiheessa.

Kuvio 1. Opinnäytetyön konstruktivistinen malli (Salonen 2013, 20).

Opinnäytetyön aloitusvaiheeseen kuuluu kehittämistarpeen esille tuonti, opinnäytetyön tehtävä, toimintaympäristö sekä idea mukana olevista toimijoista ja heidän rooleistaan (Salonen 2013, 17). Aloitusvaiheessa otimme yhteyttä toimeksiantajaamme ja kävimme keskustelemassa opinnäytetyömme aiheesta ja tuotoksesta päiväkodilla. Kehittämistarve nousi esiin toimeksiantajalta ja pohdimme yhdessä

heille sopivaa tuotosta. Toinen vaihe oli suunnitteluvaihe, jossa keräsimme teoreettista viitekehystä opinnäytetyösuunnitelmaamme ja kirjoitimme suunnitelman valmiiksi. Suunnitelman tulee sisältää tavoitteet, ympäristön, vaiheet, toimijat, aineistot, materiaalit, tiedonhankinta- ja dokumentointimenetelmät sekä tuotettujen dokumenttien käsittelyn niin tarkasti kuin tässä vaiheessa tiedetään (Salonen 2013, 17). Suunnitelmaa tehdessä otimme huomioon, ettei kaikkea voi suunnitella tarkasti etukäteen. Suunnitteluvaiheessa päätimme, millaiset tuotokset teemme sekä valitsimme tiedonhankintamenetelmäksi ajatuskarttatyöskentelyn yhdessä toimeksiantajan kanssa.

Suunnitteluvaihetta seurasi esivaihe, jossa siirryimme opinnäytetyön toteuttamisen ympäristöön. Tämä vaihe oli ajallisesti lyhyt ja se sisälsi suunnitelman läpiluokua sekä tulevan työskentelyn organisointia. Esivaiheessa lähetimme valmiin suunnitelman toimeksiantajalle luettavaksi ja kommentoitavaksi. Kävimme päiväkodin talopalaverissa esittelemässä ajatuskartat ja ohjeistuksen työskentelyyn. Tämän jälkeen tuli työstövaihe eli käytännön toteutuksen vaihe. Tässä vaiheessa työskentelimme kohti tavoitetta ja tuotoksia lähes päivittäin. Teimme Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen, Tietoa meistä -esitteen sekä arviointikyselyt maahanmuuttajaperheille ja työntekijöille. Vaiheena tämä oli kaikkein pisin ja vaativin, mutta tärkeä ammatillisen oppimisen kannalta, sillä tässä vaiheessa tapahtui toiminnasta oppimista. Salosen (2013, 17–18) mukaan monet ammatilliset vaatimukset, kuten suunnitelmallisuus, vastuullisuus ja epävarmuuden sieto aktivoituivat tässä vaiheessa. Ohjaus, vertaistuki ja palaute ovat tärkeitä prosessin onnistumisen sekä ammatillisen kehittymisen kannalta.

Tarkistusvaiheen eli arviointivaiheen merkitsimme omaksi vaiheeksi, vaikka Salonen (2013, 18–19) kirjoittaa sen sisältyvän kaikkiin prosessin vaiheisiin. Arvioimme koko prosessin ajan raporttiamme ja tuotoksiamme reflektion ja opinnäytetyöpäiväkirjan avulla sekä keskustelemalla ohjaavien opettajien ja toimeksiantajan kanssa. Tarkistusvaiheessa, tuotosten ensimmäisten versioiden valmistuttua päiväkodin työntekijät sekä maahanmuuttajaperheet antoivat niistä kirjallista palautetta. Viimeistelyvaiheessa muokkasimme tuotokset palautteiden

perusteella ja saimme suullisesti palautetta valmiista tuotoksista varhaiskasvat-
tajien talopalaverissa. Viimeistelyvaiheessa viimeistelimme myös raportin, joka
yhdessä tuotoksen kanssa muodosti toiminnallisen opinnäytetyön.

7.3 Tiedonhankinnalliset ja osallistavat menetelmät

Ojasalo, Moilanen & Ritalahti (2015, 34–35) kuvailee, että ajatuskar-
tan eli mind mapin avulla on hyvä pohtia asiakokonaisuuksia ja jäsentää siihen
liittyviä käsitteitä. Ajatuskarttoja on monenlaisia, mutta yksi tapa toteuttaa ajatus-
karttaa on kirjoittaa tärkein kehittämistyöhön liittyvä asia paperin keskelle, jonka
jälkeen sen ympärille kirjoitetaan siihen liittyviä avainsanoja ja ne yhdistetään vii-
valla keskellä olevaan sanaan. Tämän jälkeen kirjoitetaan avainsanoihin liittyviä
ja niistä mieleen tulevia asioita.

Käytimme opinnäytetyössämme tiedonhankinta- ja osallistamismenetelmänä
ajatuskarttoja. Niillä kysyimme varhaiskasvattajien mielipiteitä ja ajatuksia siitä,
mitkä heidän mielestään olisivat tärkeitä huomioon otettavia asioita lomakkeen
kysymyksiä sekä esitettä suunniteltaessa. Toisen ajatuskartan avulla selvitimme
asioita, joita varhaiskasvattajat kokevat tärkeiksi tietää päiväkotiin tulevista maa-
hanmuuttajataustaisista lapsista sekä heidän perheistään ja kulttuurieroista. Toi-
sen ajatuskartan avulla kartoitimme asioita, joita maahanmuuttajaperheen olisi
hyvä tietää suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Ajatuskarttojen avulla varhais-
kasvattajat voivat yksin sekä yhdessä pohtia varhaiskasvatuksen ja monikulttuu-
risen kasvatusyhteistyön tärkeitä asioita. Ajatuskartat olivat päiväkodin taukoti-
lassa, jolloin varhaiskasvattajien oli helppo osallistua tuotoksien
ideoimiseen. Jätimme ajatuskarttojen viereen saatekirjeen (liite 3), jossa ker-
roimme ajatuskarttojen tarkoituksen sekä ohjeet (liite 4) niiden täyttämistä var-
ten.

Päädyimme ajatuskarttoihin tiedonhankinta- ja osallistamismenetelmänä, koska
niiden avulla varhaiskasvattajilla oli matala kynnys osallistua ja ajatuskartat mah-
dollistivat uusien asioiden oivaltamisen jo olemassa olevien ehdotusten pohjalta.

Päiväkodin arki on hyvin hektistä, joten ajattelimme, että ajatuskartat olisivat senkin takia sopivampi menetelmä kuin esimerkiksi haastattelut. Tuotokset syntyivät näihin ajatuskarttoihin tulleiden ideoiden ja ajatusten sekä teorian tiedon perusteella.

Tiedonhankinta- ja osallistamismenetelmänä käytimme myös arviointikyselyä, jolla osallistimme sekä maahanmuuttajaperheitä että päiväkodin työntekijöitä. Heikkilän (2014, 46–47,59) mukaan kyselylomakkeen tulee olla selkeä ja siisti, jotta mahdollisimman moni vastaisi kyselyyn. Alkuun on hyvä sijoittaa helppoja kysymyksiä, joiden avulla herätellään vastaajan mielenkiinto. Lomake ei saa olla liian pitkä ja jokainen kysymys ja sen tarpeellisuus täytyy miettiä tarkkaan. Hyvin toteutettu lomake saa vastaajan tuntemaan, että hänen vastauksensa ovat merkityksellisiä. Lomakkeen mukana on yleensä saatekirje, jolla motivoidaan vastaajaa täyttämään lomake sekä kerrotaan kyselyn tarkoituksesta.

Teimme arviointikyselystä selkeän ja päätimme pitää sen yhden sivun pituisena. Pohdimme kysymyksiä ja niiden asettelua tarkkaan, jotta saamme kyselystä helposti vastattavan. Kirjoitimme arviointikyselyn yhteyteen saatekirjeen, jossa kerroimme keitä me olemme, mitä teemme ja mihin saatuja vastauksia käytämme. Arviointikyselyn avulla maahanmuuttajaperheet ja työntekijät saivat vaikuttaa tuotoksien ulkoasuun ja sisältöön. Maahanmuuttajaperheet saivat mahdollisuuden testata tuotoksia kotona ja antaa niistä palautetta ja kehitysehdotuksia. Työntekijät saivat omatoimisesti tutustua tuotoksiin ja vastata arviointikyselyyn tutustumisen sekä mahdollisen käyttökokemuksen perusteella. Näiden palautteiden perusteella keräsimme tietoa tuotosten kehittämiseen.

7.4 Arvioinnin menetelmät

Vilka & Airaksinen (2003, 154–160) kertovat, että oman opinnäytetyön arviointi on osa oppimisprosessia ja tärkeää prosessin jokaisessa vaiheessa. Ensimmäinen arvioinnin kohde on työn idea sekä asetetut tavoitteet, teoreettinen viitekehys sekä kohderyhmä. Yksi keskeinen arvioinnin kohde on työn toteutustapa eli kei-

not tavoitteiden saavuttamiseen ja aineiston kerääminen sekä esimerkiksi oppaan valmistamiseen liittyvät asiat. Toteutustavan arvioinnissa on tärkeää arvioida myös sisällön tuottamiseen käytettyjä materiaaleja. Prosessin raportointia ja kieliasua tulee arvioida ja siinä voi pohtia esimerkiksi sitä, onko työ johdonmukainen ja vakuuttava. Myös arviota omasta ammatillisesta kasvusta on hyvä sisällyttää opinnäytetyöhön.

Vilkan & Airaksisen (2003, 19–22) mukaan opinnäytetyön prosessin aikana on hyvä pitää päiväkirjaa oman muistin tukemiseksi. Prosessi on laaja ja pitkä, jolloin prosessin alku voi helposti unohtua loppuvaiheessa. Opinnäytetyöpäiväkirjaa voi pitää haluamallaan tavalla, kuten sanallisessa tai kuvallisessa muodossa. Päiväkirjaan voi liittää myös tekstiviestejä ja sähköposteja. Päiväkirjaan kannattaa kirjata ylös kaikki uudet ideat ja asiat, jotka ovat pohdituttaneet pitkin prosessia. Aiheesta löytyvät uutiset, artikkelit ja teokset on hyvä kirjata ylös, sillä prosessin edetessä näitä lähteitä voi käyttää raportin lähteinä. Opinnäytetyöpäiväkirja selkeyttää omia ajatuksia, jolloin raportistakin tulee selkeämpi ja johdonmukaisempi.

Arvioimme omaa toimintaamme ja prosessin etenemistä jatkuvasti opinnäytetyöpäiväkirjan avulla. Päiväkirjamme oli yhteinen Word-tiedosto, jota kirjoitimme säännöllisesti. Opinnäytetyöpäiväkirjaan kirjoitimme esimerkiksi, miten prosessi etenee, mitä olemme tehneet, mitkä asiat ovat onnistuneet ja mitä olemme pohdineet. Opinnäytetyöohjauksissa kirjoitimme opettajilta saadut vinkit ja korjausehdotukset tarkasti muistiin, mikä auttoi työskentelyn etenemisessä. Reflektointi yksin sekä yhdessä parin kanssa auttoi hahmottamaan ja viemään eteenpäin prosessia jokaisessa vaiheessa. Reflektoimme myös yhdessä toimeksiantajan kanssa, jotta tuotokset vastaisivat mahdollisimman hyvin heidän tarpeitaan

Kun tuotosten ensimmäiset versiot olivat valmiita, lähetimme ne päiväkodille kolmeksi viikoksi testaukseen ja väliarviointiin. Sekä huoltajille että varhaiskasvattajille suunnatussa väliarvioinnissa kysyttiin muun muassa tuotoksien selkeyttä, toimivuutta ja ulkoasua. Tuotoksia testattiin jo päiväkodin asiakkaina olleiden maahanmuuttajaperheiden kanssa. Tuotokset annettiin perheille kotiin täytettäväksi. Tuotoksien mukana perheille annettiin englanniksi ja suomeksi kirjoitettu lyhyt sekä helposti täytettävä arviointikysely, jonka avulla pyysimme heiltä

mielipiteitä ja kehitysehdotuksia tuotoksista. Tuotokset annettiin testattavaksi viidelle perheelle, joista kolme palautti arviointikyselyn päiväkodin työntekijöille. Palautteiden perusteella perheet olivat tyytyväisiä molempien tuotosten ulkoasuun sekä selkeyteen ja kaksi kolmasosaa perheistä koki tuotokset hyödyllisiksi. Yksi perhe ei kokenut Tietoa meistä -esitettä hyödylliseksi itselleen, mutta vastausien perusteella he eivät kuitenkaan halunneet muokata sitä millään tavalla. Kaikkien perheiden mielestä kysymykset sekä teksti oli ymmärrettävää eikä kukaan vastannut haluavansa lisätä tai poistaa tuotoksista mitään. Kaikki perheistä jättivät vapaa sana -kohdan tyhjäksi.

Työntekijöistä kuusi vastasi arviointikyselyyn. Veimme työntekijöiden taukokuoneeseen palautelaatikon, johon työntekijät palauttivat arvoinnit. Kaikki vastasivat Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen ulkoasun olevan selkeä ja kysymysten ymmärrettäviä. Yhtä mieltä he olivat myös siitä, että varhaiskasvattajien olisi tärkeää tietää lomakkeessa esille tulleet asiat maahanmuuttajaperheistä. Palautteissa tuli ilmi, että vastauksille olisi voinut olla enemmän tilaa ja pohdittiin, voisiko esitietolomake olla molemmille kielille kaksipuolinen. Tietoa meistä -esitteen teksti koettiin ymmärrettäväksi sekä ulkoasu selkeäksi, mutta kappaleiden sijoitteluun toivottiin parannusta. Kaikki kokivat esitteen hyödylliseksi, kunhan perheellä ei ole aikaisempaa kokemusta päivähoidosta. Kukaan ei poistaisi esitteestä mitään, mutta muutamia lisäysehdotuksia ilmeni palautteissa. Vapaa sana -kohdassa mainittiin muun muassa tuotosten miellyttävä värityys sekä siisti ja kaunis ulkoasu.

Vilkan & Airaksisen (2003, 157) mukaan prosessin loppuvaiheessa kohderyhmältä on hyvä kerätä palautetta tavoitteiden saavuttamisesta, jotta arviointi ei jää opinnäytetyön raportissa pelkästään oman arvioinnin varaan. Palautteessa olisi hyvä kysyä muun muassa tuotoksen toimivuudesta, ulkoasusta ja selkeydestä. Veimme muokatut tuotokset esittelyyn päiväkodin talopalaveriin. Työntekijät antoivat niistä suullisesti palautetta, jotka kirjasimme ylös. Työntekijät olivat tyytyväisiä tekemiimme muokkauksiin ja valmiisiin tuotoksiin. Työntekijöiden oli kuitenkin hankala arvioida tuotoksien todellista hyötyä ja toimivuutta, sillä niitä ei pystytty testaamaan päiväkodissa aloittavien maahanmuuttajaperheiden kanssa.

8 Opinnäytetyön prosessi

8.1 Aloitus- ja suunnitteluvaihe

Varhaiskasvatus on aihealueena kiinnostanut meitä jo opintojen alusta lähtien. Olimmekin yhteydessä Pilke päiväkotia Loisteeseen ja tiedustelimme halukkuutta yhteistyöhön opinnäytetyöhön liittyen. Loiste lupautui työmme toimeksiantajaksi ja heiltä saimme aiheeksi monikulttuurisuuden ja sen kehittämisen päiväkodissa. Aihe oli kiinnostava ja ajankohtainen, joten aloimme työstämään kyseistä aiheita. Aloitusvaiheessa keskustelimme toimeksiantajan kanssa myös tarkemmin opinnäytetyön tarpeesta, aiheesta sekä tuotoksesta.

Suunnitteluvaiheessa perehdyimme opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen ja pohdimme tuotosta tarkemmin. Aluksi tuotoksen ideoiminen tuskastutti, sillä tuotosta ideoitaessa kohtasimme haasteita yhtenäisen näkemyksen löytämisessä. Tutkimme Theseuksesta aiemmin tehtyjä opinnäytetöitä ja otimme vinkkejä, millainen tuotos mahdollisesti voisi olla. Tämän lisäksi keskustelut toimeksiantajan kanssa jatkuivat. Keskusteluissa yhteinen näkemys tuotoksesta alkoi selvenemään ja tuotoksen muodoksi valikoitui lomake. Keskustelimme myös teoreettisen viitekehyksen aiheista ja sisällöistä.

Suunnitteluvaiheeseen sisältyi myös opinnäytetyösuunnitelman kirjoittaminen. Suunnitelma piti sisällään muun muassa teoreettisen viitekehyksen, opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteen, prosessimallin sekä opinnäytetyöprosessimme aikataulun. Näytimme toimeksiantajalle sen hetkisen version suunnitelmastamme ja kysyimme Loisteen mielipidettä esimerkiksi teoreettisesta viitekehyksestä ja ideoimastamme lomakkeesta. Keskustelimme yhdessä toimeksiantajan kanssa tiedonhankinta- ja osallistamismenetelmästä eli ajatuskartoista sekä niiden esittelystä henkilökunnalle. Keskustelimme myös mahdollisesta varavaihtoehdosta, mikäli suurin osa työntekijöistä on lomautettuna koronaviruksen takia. Tässä vaiheessa kirjoitimme ajatuskartoille saatekirjeen sekä ohjeet niiden täyttämiseen.

Esivaiheessa lähetimme valmiin suunnitelman toimeksiantajallemme sähköpostilla sekä ajatuskarttojen oheen tulevan saatekirjeen ja ohjeet ajatuskarttojen täyttämistä varten. Osa työntekijöistä oli loppukeväästä lomautettuna, joten veimme ajatuskartat vasta sen jälkeen, kun kaikki työntekijöistä olivat palanneet takaisin töihin. Menimme päiväkodin talopalaveriin esittelemään opinnäyte-työmme idean ja ajatuskartat osallistamis- ja tiedonhankintamenetelmänä. Esittelimme myös ohjeet ajatuskarttojen tekemistä varten. Varhaiskasvattajilla oli kolme viikkoa aikaa työstää ajatuskarttoja itsenäisesti.

8.2 Toteutus

Työstövaiheemme alkoi siitä, kun haimme päiväkodilta ajatuskartat, joihin työntekijät olivat kirjoittaneet ideoitaan ja ajatuksiaan. Ajatuskartat olivat päiväkodilla noin kolme viikkoa. Työntekijät osallistuivat ajatuskarttatyöskentelyyn kiitettävästi ja saimme heiltä paljon arvokasta tietoa. Ajatuskartoista kävi ilmi, että varhaiskasvattajien on tärkeää tietää esimerkiksi perheen uskonnosta, juhlapyhistä ja toiveista varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvattajat kokivat, että perheen on tärkeää tietää muun muassa varhaiskasvatussuunnitelmasta, Daisy-järjestelmästä ja päiväjärjestyksestä. Kaikki heidän ideansa ja ajatuksensa näkyvät tuotoksisamme. Vastausten perusteella pääsimme aloittamaan tuotoksiemme työstämisen, minkä aloitimme ajatuskarttoihin tulleiden ideoiden teemoittelulla. Teemoittelulla tarkoitetaan saadun tiedon ryhmittelyä ja pilkkomista esiin tulleiden aihepiirien mukaan, mikä mahdollistaa vertailun tiettyjen teemojen esiintymisestä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–107). Teemoittelimme molemmat ajatuskartat erikseen ja Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen teemoiksi nousi esimerkiksi perhe, uskonto ja kieli. Aloitimme ensiksi työstämään Maahanmuuttajaperheen esitietolomaketta ja pohdimme kysymysten muotoilua ja järjestystä. Esitietolomakkeen tekeminen tuotti haasteita, sillä kysymyksiä emme voineet laittaa liikaa, jotta lomake säilyisi selkeänä ja ytimekkäänä. Kysymysten rakenne muuttui useita kertoja työstövaiheen aikana.

Esitietolomakkeen tekemisen jälkeen siirryimme työstämään Tietoa meistä -esitettä. Teemoittelun jälkeen aloimme etsimään teorian tietoa ajatuskarttoihin kirjoitetuista aiheista, kuten Daisystä ja varhaiskasvatussuunnitelmista. Kokosimme aiheista lyhyet ja ytimekkäät tieto-osuudet sekä asettelimme kappaleet sopivaan järjestykseen. Ennen tuotoksien työstämistä ajatuskartat näyttivät meidän mielestämme hyvin suppeilta. Aineiston määrä oli kuitenkin riittävä ja saimme työntekijöiden vastausten sekä teorian pohjalta tehtyä erinomaiset tuotokset.

Tuotosten tekemisessä meillä meni paljon aikaa niiden visuaaliseen suunnitteluun sekä Word-ohjelman opetteluun. Jouduimme monta kertaa muokkaamaan tuotoksia, jotta saimme tekstin sekä kuvien asettelun onnistumaan. Tuotoksille sopivien nimien keksiminen tuotti erityisen paljon haasteita koko prosessin ajan. Puhuimme aluksi kahdesta lomakkeesta, kysymyslomakkeesta ja tieto-osuudesta. Nimet kuitenkin muokkaantuivat omien sekä toimeksiantajan kanssa käytettyjen pohdiskelujen ja netistä saatujen vinkkien perusteella.

Tuotosten lisäksi teimme arviointikyselyn sekä varhaiskasvattajille että maahanmuuttajaperheille. Pohdimme minkälaisia kysymyksiä arviointikyselyissä olisi hyvä olla, jotta pystymme saatujen vastausten perusteella muokkaamaan tuotoksista toimivampia. Halusimme tehdä arvioinneista mahdollisimman lyhyet ja helposti vastattavat. Kyselyssä oli suljettuja kysymyksiä sekä mahdollisuus kirjoittaa omia vastauksiaan auki muutamalla sanalla. Arviointikyselyjen alkuun kirjoitimme lyhyesti kyselyn tarkoituksesta ja mihin käytämme heiltä saatuja palautteita. Maahanmuuttajaperheille suunnattuihin kyselyihin kirjoitimme vielä tarkemmin, keitä me olemme ja minkälainen yhteistyö meillä on päiväkotiki Loisteen kanssa. Perheille tehdyt arviointikyselyt olivat sekä suomeksi että englanniksi, jolloin he saivat valita kummalla kielellä he haluavat vastata kyselyyn.

8.3 Tarkistus- ja viimeistelyvaihe

Kun tuotoksien ensimmäiset versiot olivat valmiita, toimitimme ne päiväkotiin testattavaksi ja arvioitavaksi. Toimeksiantaja valitsi heidän asiakkaistaan viisi maahanmuuttajataustaista perhettä, joille hän antoi tuotokset testattavaksi sekä arviointikyselyn täytettäväksi. Tuotokset olivat perheillä testattavina noin kolme viikkoa, jonka jälkeen kolme perhettä palautti päiväkodille arviointikyselyn. Tässä vaiheessa myös päiväkodin työntekijät arvioivat tuotoksemme lyhyen arviointikyselyn muodossa. Veimme taukokuoneeseen palautelaatikon, johon arviointikyselyt palautettiin.

Työntekijöiltä ja maahanmuuttajaperheiltä saatujen palautteiden perusteella palautimme tuotokset työstövaiheeseen ja teimme niihin tarvittavat muutokset. Muokkasimme esitietolomakkeen kaksipuoleiseksi niin, että toisella puolella kysymykset ovat suomeksi ja toisella puolella englanniksi. Aikaisemmin kysymykset olivat molemmilla kielillä allekkain. Tämän muutoksen takia vastaustilaa tuli hieman enemmän ja esitietolomake muuttui selkeämmäksi. Asettelimme myös Tietoa meistä -esitteen muutamia kappaleita uudestaan, jotta huoltajille ensiarvoinen tieto on ensimmäisellä sivulla. Lisäsimme tekstiin muutamia palautteissa esiin tulleita asioita, kuten perheen merkityksen korostaminen. Muokkasimme hieman tuotoksien ulkoasua vaihtamalla kuvitusta tekijänoikeuksien takia.

Muokkauksien jälkeen kävimme esittelemässä valmiit versiot tuotoksista päiväkodin talopalaverissa. Samalla saimme varhaiskasvattajilta suullisesti palautetta. Varhaiskasvattajat olivat tyytyväisiä tekemiimme muutoksiin ja he olivat sitä mieltä, että tuotokset ovat toimivat ja hyödylliset uusien maahanmuuttajaperheiden kanssa. Palaute jäi hieman niukaksi, sillä tuotoksia ei voitu testata uusien maahanmuuttajaperheiden kanssa. Tämän takia työntekijöiden oli vaikea arvioida tuotoksien todellinen hyöty. Saimme positiivista palautetta myös tuotoksien miellyttävästä ulkoasusta.

Tässä vaiheessa viimeistelimme myös raporttimme ja esittelimme sen ohjausseminaarissa, jossa saimme vielä viimeisiä korjaus- ja parannusehdotuksia. Koko prosessin ajan arvioimme tuotoksiamme ja raporttiamme refleктоimalla yksin ja yhdessä sekä opinnäytetyöpäiväkirjan avulla. Opinnäytetyötä arvioitiin kuukausittain opinnäytetyöohjauksissa yhdessä opettajien kanssa, minkä lisäksi saimme arviointia myös toimeksiantajalta prosessin aikana.

9 Maahanmuuttajaperheen esitietolomake ja Tietoa meistä -esite

Toiminnallisessa opinnäytetyössämme syntyi kaksi erilaista tuotosta. Toinen niistä on Maahanmuuttajaperheen esitietolomake, joka sisältää avoimia kysymyksiä liittyen lapseen ja hänen perheeseensä. Esitietolomakkeessa kysytään muun muassa perheen uskonnosta ja sen vaikutuksesta arkielämään, tukiverkostosta sekä perheessä käytetyistä kielistä. Tuotoksista toinen on maahanmuuttajaperheille suunnattu Tietoa meistä -esite, jossa on lyhyt tieto-osuus suomalaisesta varhaiskasvatuksesta sekä päiväkotitoiminnan arvoista ja rutiineista. Tietoa meistä -esite on tehty sekä suomeksi että englanniksi. Esite on kooltaan A4 ja se on kaksipuolinen. Maahanmuuttajaperheet saavat esitteet sekä suomeksi että englanniksi. Esitietolomake on myös A4-kokoinen ja kaksipuolinen. Toinen puoli lomakkeesta on suomeksi ja toinen englanniksi. Toimeksiantajan toiveena oli tehdä tuotokset molemmilla kielillä, koska useat perheet ymmärtävät englantia ja suomenkielinen versio tukisi heidän suomen kielen oppimista.

Tietoa meistä -esite olisi tarkoitus käydä perheen kanssa yhdessä läpi jo ensimmäisinä päivinä yhteisen kielen puitteissa, mutta viimeistään vasukeskustelun yhteydessä. Vasukeskustelussa käydään läpi huoltajien kanssa lapsenhenkilökohdasta varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tämä Tietoa meistä -esite jää perheelle. Maahanmuuttajaperheen esitietolomake käytäisiin myös läpi yhdessä huoltajien kanssa vasukeskustelussa. Tuotoksien läpikäymisessä on mahdollisuus käyttää

myös tulkkia, jotta molemmat osapuolet tulevat ymmärretyksi. Tämä täytetty esitietolomake jää päiväkodille tukemaan kyseisen lapsen varhaiskasvatusta.

Olemme tehneet tuotokset sähköiseen muotoon, mutta maahanmuuttajaperheille tuotokset on tarkoitus antaa paperisena. Lähetimme sähköiset tiedostot päiväkotiloisteelle ja he tulostavat esitietolomakkeita ja esitteitä heidän tarpeensa mukaan. Sähköiset versiot tuotoksista ovat myös päiväkodille eduksi, sillä niitä on tarvittaessa helpompi päivittää ja pitää ajan tasalla. Tuotokset eivät ole opinnäytetyön liitteenä, vaan löytyvät erillisenä PDF-tiedostona Theseuksesta.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää monikulttuurisuutta Pilke päiväkotiloisteessa. Tavoitteena oli lisätä päiväkodin työntekijöiden tietämystä päiväkodissa aloittavista maahanmuuttajaperheistä ja maahanmuuttajaperheiden ymmärrystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Opinnäytetyöprosessissamme syntyi kaksi erillistä tuotosta. Toinen on Maahanmuuttajaperheen esitietolomake, jonka avulla varhaiskasvattajat saavat tärkeää tietoa päiväkodissa aloittavista maahanmuuttajaperheistä. Toinen tuotoksista on Tietoa meistä -esite, jonka avulla maahanmuuttajaperheet voivat tutustua suomalaiseen varhaiskasvatukseen ja Loisteen arvoihin sekä päivärytmiin. Mielestämme aihe on hyvin ajankohtainen ja tulevaisuuteen luotaava. Tuotokset ovat tarpeellisia ja hyödyllisiä päiväkotiloisteelle, sillä heidän asiakkaina on useita maahanmuuttajaperheitä. On todennäköistä, että uusia maahanmuuttajaperheitä aloittaa päiväkodissa tulevaisuudessakin.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä kaikki ei aina mene suunnitelman mukaan, joten on hyvä pohtia, mitkä tavoitteet jäivät saavuttamatta ja miksi (Vilkkä & Airak-

sinen 2003, 155). Opinnäytetyömme tuotokset on tarkoitettu päiväkodissa aloitaville maahanmuuttajaperheille. Prosessimme aikana päiväkodissa ei kuitenkaan aloittanut uusia maahanmuuttajaperheitä, joten tuotoksia testattiin jo jonkin aikaa asiakkaina olleilla maahanmuuttajaperheillä. Näillä perheillä oli jo kokemusta suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja työntekijät olivat jo tutustuneet perheisiin, joten tuotoksien avulla ei ilmennyt juurikaan uutta tietoa. Tämän takia tavoitteemme lisätä työntekijöiden tietämystä maahanmuuttajaperheistä sekä maahanmuuttajaperheiden tietämystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja päiväkotiloisteesta ei toteutunut. Tuotoksia testanneet maahanmuuttajaperheet antoivat niistä hyvää palautetta, mutta on silti mahdotonta arvioida tuotosten todellista hyötyä. Työntekijöiltä saadun palautteen perusteella tuotoksiimme oltiin hyvin tyytyväisiä ja tuotosten uskotaan olevan erittäin hyödyllisiä aloittavien maahanmuuttajaperheiden kanssa. Työntekijöiltä saatu palaute oli tärkeä, jottei tuotosten arviointi jäänyt pelkästään meidän oman arviointimme ja reflektointimme varaan.

Kun varhaiskasvatuksen asiakkaaksi tulee maahanmuuttajaperhe, heille on tärkeää kertoa suomalaisen kulttuurin ja varhaiskasvatuksen peruspiirteistä. Maahanmuuttajille voi tulla yllätyksenä monet asiat, jotka tuntuvat suomalaisista tavanomaisilta, kuten jokapäiväinen ulkoilu. Tekemämme Tietoa meistä -esite keskittyy juuri näihin teemoihin. Näitä asioita on hyvä käydä läpi jo heti alussa yhdessä perheen kanssa. Varhaiskasvattajien on myös tärkeää saada tietoa maahanmuuttajaperheestä ja erityisesti varhaiskasvatukseen tulevasta lapsesta. Tämän kartoituksen avuksi teimme Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen. Varhaiskasvattajien on hyvä tietää, esimerkiksi miten uskonto näkyy perheen arjessa ja millaisia elintapoja he suosivat. (Saraneva 2002, Pollarin & Koppisen 2011, 40–41 mukaan.)

Opinnäytetyössämme syntyneet esitietolomake ja esite ovat varhaiskasvattajien tukena ja apuna kasvatusyhteistyössä maahanmuuttajaperheiden kanssa. Kuten Arttijeffin (2015) sekä Nauclerin ym. (1996, 47) mukaan kasvatuskumppanuuden rakentuminen maahanmuuttajaperheen kanssa on työläämpää ja sille täytyy antaa aikaa. Monille maahanmuuttajaperheille varhaiskasvatus on täysin vieras

asia, minkä vuoksi varhaiskasvattajilta vaaditaan kärsivällisyyttä sekä ymmärrystä. Myös Gullstenin & Kataisen opinnäytetyössä (2016) maahanmuuttajaperheet toivoivat työntekijöiltä pitkäjänteisyyttä ja kärsivällisyyttä. Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen sekä Tietoa -meistä esitteen avulla varhaiskasvattajat voivat rauhassa keskustella ja käydä läpi niistä ilmenneitä asioita maahanmuuttajaperheiden kanssa. Esitietolomake sekä esite voivat helpottaa yhteistyön aloittamista maahanmuuttajaperheiden kanssa ja ne voivat toimia myös keskustelun johdattelijana.

Päiväkotiin tuleminen on monesti lapselle ensiaskel tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja kieleen (Opetushallitus 2019, 50). Opetushallituksen (2019, 50) ja Schubertin (2013, 69) mukaan varhaiskasvatuksella on merkityksellinen rooli lapsen, sekä myös koko perheen kotoutumisessa. Esitietolomake ja esite tukevat perheen kotoutumista antamalla heille oleellista tietoa varhaiskasvatuksesta ja näin he pääsevät myös tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin. Esitietolomakkeen avulla maahanmuuttajaperhe voidaan huomioida yksilöllisesti jo heti kasvatusyhteistyön alkuvaiheessa ja samalla viestiä perheelle, että varhaiskasvatus on kiinnostunut lapsesta ja koko perheestä. Esitietolomakkeen kysymysten avulla pyritään myös siihen, että perhe tuntisi olevansa osallisena päiväkodin toiminnassa ja kokisi itsensä tervetulleeksi.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotos voi sisältää myös tekstiä, jolloin tekstit täytyy suunnitella kohderyhmän mukaan. Tuotoksen tekemisessä täytyy huomioida monia erilaisia kriteereitä, kuten käytettävyys sekä tekstin sisällön sopivuus kohderyhmille, johdonmukaisuus, selkeys ja houkuttelevuus. Persoonallisuuden näkyminen on myös merkityksellistä uuden tuotoksen luomisessa. (Vilkka & Airaksinen 51–53.) Tekstiä sisältävä tuotos voi olla esimerkiksi lomake. Hyvä lomake on johdonmukainen ja siinä asiat etenevät joko yleisestä yksittäisiin asioihin tai toisin päin. Lomakkeen kysymyksiä tulee rajata oman tarkoituksen mukaisesti, eikä epäolennaisia kysymyksiä tule esittää. (Vilkka & Airaksinen 2003, 61.)

Koemme, että olemme suunnitelleet ja toteuttaneet tuotokset kohderyhmille sopiviksi sekä huomioineet johdonmukaisuuden, selkeyden ja ulkoasun houkuttelevuuden. Työntekijöiltä saimme erityisen hyvää palautetta tuotoksien ulkoasusta. Esitietolomakkeeseen valitsimme kysymykset eri teemoista, jotta varhaiskasvatustajat saisivat mahdollisimman kattavan kartoituksen vastausten perusteella maahanmuuttajataustaisesta lapsesta ja hänen perheestään. Emme halunneet laittaa kysymyksiä liikaa, jotta lomake pysyy selkeänä ja melko lyhyenä. Tietoa meistä - esitteessä on mainittu työntekijöiden sekä maahanmuuttajaperheiden näkökulmasta tärkeimmät asiat päiväkodin aloittamisen kannalta. Ne on kirjoitettu tiivistetyksi ja yleisiä sanoja käyttäen. Pohdimme kuitenkin sitä, olisiko ollut hyödyllisempää tehdä tuotokset selkokielellä, sillä osalla maahanmuuttajaperheistä voi olla haasteita suomen kielen ymmärtämisessä. Englanninkielinen versio tukee niitä perheitä, joilla englanti on vahvempi kieli. Tuotokset annetaan perheille molemmilla kielillä, joten heillä on mahdollisuus oppia myös suomea, mikä taas tukee kotoutumista. Tuotokset olisivat tarpeellista kääntää eri kielille hyödyn lisäämiseksi. Vaikka tuotokset ovat tehty päiväkotitoiminnalle, ne ovat helposti muokattavissa työelämämme tarpeisiin sähköisen muodon ansiosta.

On hyvä pohtia myös toteutustapaa ja tuotosta. Olisiko tuotoksesta mahdollisesti tullut parempi, jos se olisikin toteutettu eri tavalla. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 158–159.) Olemme tyytyväisiä tuotoksiimme sekä toteutustapaan, vaikka prosessin viimeisessä vaiheessa löysimme monipuolisemman ohjelman niiden tekemiseen. Kyseisen ohjelman avulla olisimme saaneet tuotoksista vieläkin persoonallisemmat ja jopa toimivammat, esimerkiksi esitietolomakkeeseen olisimme saaneet enemmän vastaustilaa. Tuotoksessa voidaan tarkastella myös sitä, kuinka hyvin on onnistuttu käyttämään teknisiä taitoja, esimerkiksi erilaisten ohjelmien käyttäminen voi tuottaa haasteita työskentelyyn (Vilkkä & Airaksinen 2003, 158–159). Meidän tekniset taitomme olivat prosessin alussa kohtalaiset ja tuotosten tekeminen tuotti usein erityisen paljon haasteita. Olemme kuitenkin tyytyväisiä, että saimme ongelmat ratkottua yhdessä ja olemme kehittyneet tälläkin osa-alueella. Jos olisimme löytäneet uuden kuvankäsittelyohjelman aikaisemmin, olisimme päässeet vähemmällä stressillä.

Mielestämme onnistuimme valitsemaan oikeat ja sopivat menetelmät opinnäytetyöprosessiimme. Olemme tyytyväisiä etenkin tiedonhankinta- ja osallistamismenetelmänä käyttämäämme ajatuskarttatyöskentelyyn. Menetelmää valitessamme pohdimme päiväkodin hektistä ja kiireistä arkea sekä sen hetkistä yhteiskunnallista tilannetta. Tämän tilanteen vuoksi halusimme itsemme sekä päiväkodin työntekijöiden puolesta, ettei aineistonkeruumenetelmä vaadi juuri-kaan läsnäoloa samassa tilassa ja sen voi toteuttaa itsenäisesti. Saimme osallistettua työntekijöitä ajatuskarttatyöskentelyyn hyvin ja saimme heiltä tulleiden vastausten perusteella tehtyä tuotokset. Olisimme halunneet osallistaa maahanmuuttajaperhettä enemmän tuotoksien suunnittelussa, sillä heiltä olisimme voineet saada erilaisia näkökulmia. Osallistimme perheitä kuitenkin arviointikyselyn muodossa, sillä kevään ja kesän tilanne oli hyvin epävarma. Meidän onneksemme työntekijät palasivat töihin ja saimme kerättyä heiltä aineistoa ajatuskarttojen avulla ja arvioinnitkin sujuivat aikataulun mukaisesti.

10.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Noudatamme opinnäytetyötä tehdessämme tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus opinnäytetyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä arvioinnissa. Keskeisiä lähtökoh-
tia ovat myös mm. tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisten ja eettisesti kestävien tiedonhankinta- tutkimus- ja arviointimenetelmien soveltaminen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 3.) Opinnäytetyön tulee olla eettisyyden lisäksi myös luotettava, joka on tärkeä kriteeri tieteellisessä tekstissä. Luotettavuuden tulee näkyä menetelmissä prosessissa ja tuloksissa. Toiminnallisessa opinnäytetyössä kehitetään jokin tuotos, jolloin luotettavuuden kannalta on tärkeää tiedon todenmukaisuus ja tuotoksen käyttökelpoisuus. (Toikko & Rantanen 2009, 121–122.)

Toimeksiantajan kanssa teimme toimeksiantosopimukset, mikä lisää opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä. Kysyimme toimeksiantajalta myös lupaa käyttää heidän päiväkodin nimeään raportissamme. Kuvassimme opinnäytetyöhömmme

tarkasti meidän prosessimme vaiheet, jotta lukija saa luotettavan kuvan toiminnastamme. Lähetimme toimeksiantajalle valmiin opinnäytetyömme sekä tuotokset hänen luettavakseen ja tarkastettavakseen, jotta välttyttäisiin asiavirheiltä.

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksien tekemiseen osallistimme päiväkodin työntekijöitä sekä maahanmuuttajaperheitä. Tiedonhankinnallisena ja työntekijöitä osallistavana menetelmänä käytimme ajatuskarttoja. Ajatuskartta on menetelmänä luotettava, sillä vastaajat ovat alan ammattilaisia sekä vastaukset kirjoitetaan anonymisti, eikä vastauksia voida yhdistää vastaajiin. Eettisyyden kannalta pohdimme ajatuskarttojen käyttöä, sillä vastauksien tulkitsemisessa voi tulla väärinymmärryksiä. Eitellessämme ajatuskarttoja työntekijöille heidän talo-
palaverissaan painotimme vastauksien selkeyttä ja tämä luki myös ajatuskarttojen viereisissä ohjeissa.

Väliarvioinnissa saatujen palautteiden perusteella olimme ymmärtäneet varhaiskasvattajien ideat ajatuskarttojen pohjalta, sillä muutoksia ei juurikaan tullut liittyen asiayhteyksien ymmärtämiseen. Eitellessämme varhaiskasvattajille opinnäytetyön ja ajatuskarttojen tarkoitusta, toimme ilmi suullisesti mihin käytämme ajatuskartoista saatua tietoa. Teimme ajatuskarttojen yhteyteen saatekirjeen, jossa myös kerroimme mihin tarkoitukseen tietoa käytämme. Painotimme kirjeessä, että ajatuskarttojen vastaukset käsitellään anonymisti ja luottamuksellisesti. Tuotosten tekemisen jälkeen tuhosimme ajatuskartat, jotta kukaan ei pääse käyttämään tietoja väärin.

Eettisen ajattelun mukaisesti maahanmuuttajaperheille kohdennetussa arviointikyselyssä oli aluksi tietoa siitä, keitä me olemme ja mikä on arviointikyselyn tarkoitus. Kerroimme myös, mihin vastauksia tulemme käyttämään. Tämä lisää luotettavuutta sekä madaltaa kynnystä vastata kyselyyn. Sekä varhaiskasvattajat että maahanmuuttajaperheet vastasivat arviointikyselyyn nimettömästi, jolloin vastauksen antajaa emme voi tunnistaa. Vastaukset palautettiin palautuslaatikkoon, jolloin muut palautteiden antajat eivät päässeet lukemaan muiden palautteita.

Opinnäytetyöhön tarvitaan teoreettinen viitekehys ja eettisyyttä sekä luotettavuutta vahvistavaa kriittisesti valitut lähteet. Lähteiden käytössä tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää toissijaisia lähteitä eli käyttää alkuperäisiä julkaisuja. (Vilka & Airaksinen 2003, 70–73.) Käytimme opinnäytetyömme teoreettisessa viitekehyksessä monipuolisia lähteitä ja valitsimme kriittisesti vain ne aiheet, jotka liittyvät opinnäytetyömme aihealueeseen. Käytimme lähteinä oman alan kirjallisuutta ja pyrimme käyttämään mahdollisimman tuoreita teoksia. Näin saimme opinnäytetyön teoreettisesta viitekehyksestä luotettavan sekä ajankohtaisen. Raportissamme käy selkeästi ilmi, mitkä kohdat ovat lähteistä otettua tekstiä ja mitkä meidän omaa tekstiämme. Lähdeviitteet olemme merkanneet tarkasti. Pyrimme välttämään sekundäärilähteitä, mutta olemme raportissamme käyttäneet niitä muutamia kertoja. Tuotoksia tehdessä otimme huomioon kuvien käyttöoikeudet. Alun perin meillä oli tarkoituksena käyttää erästä kuvaa, mutta emme koskaan saaneet vastausta kuvan käyttöön liittyen. Toimimme eettisesti oikein ja valitsimme toisen kuvan, jota saa käyttää vapaasti.

Opinnäytetyömme tuotokset ovat tarkoitettu uusille päiväkodissa aloittaville maahanmuuttajaperheille, mutta päiväkodissa ei opinnäytetyön toteutuksen aikana aloittanut uusia maahanmuuttajaperheitä. Tuotoksia testasivat ja arvioivat tämän takia jo jonkin aikaa asiakkaina olleet maahanmuuttajaperheet. Perheiltä saatu palaute ei siis anna luotettavaa kuvaa siitä, millaisen vastaanoton ja palautteen oikea kohderyhmä eli uudet maahanmuuttajaperheet olisivat antaneet. Koimme kuitenkin, että oli tärkeää saada palautetta jo asiakkaina olleilta maahanmuuttajaperheiltä, sillä heilläkin on kokemusta päiväkodin aloittamisesta Suomessa ja siihen liittyvistä uusista ja vieraista asioista.

10.3 Oppimiskokemukset ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyö on prosessina ollut pitkä ja haasteellinen, mutta kokemuksena hyvin antoisa ja opettavainen. Kun pohdimme ammatillista osaamistamme ennen opinnäytetyöprosessin alkamista ja nyt loppuvaiheessa, huomaamme ammatillisessa kasvussa suuren harppauksen. Tämän kasvun huomaa myös opinnäytetyöpäiväkirjaa lukiessa. Kummallakaan meistä ei ollut aikaisempaa kokemusta

näin pitkäkestoisesta ja monivaiheisesta prosessista, joten opimme työskentelemään vaiheittain suunnitelman mukaan. Prosessi opetti meille paljon työelämänkin kannalta tärkeitä taitoja, kuten aikataulutusta sekä prosessin aikataulun noudattamista. Onnistuimme sovittamaan aikataulumme hyvin yhteen, jolloin työskentely sujui ongelmitta.

Meille molemmille oli itsestäänselvyys, että haluamme toteuttaa opinnäytetyön yhdessä parin kanssa ja tehdä nimenomaan toiminnallisen opinnäytetyön. Toiminnallinen opinnäytetyö oli meistä mielenkiintoisin tapa toteuttaa tämä prosessi ja koemme, että se on vahvistanut meidän osaamistamme toteuttaa kehittämistoimintaa työelämälähtöisesti. Opinnäytetyön aiheemme nousi toimeksiantajamme tarpeesta. Tämä tukee ammatillista kasvua sekä tarjoaa mahdollisuuden peilata omia tietoja ja taitoja työelämään (Vilkkä & Airaksinen 2003,17). Prosessin aikana parilta saama tuki ja yhdessä tehty reflektointi oli merkityksellisessä roolissa, sillä saimme jakaa omia ajatuksia ja tunteita toisillemme. Saimme tukea myös toimeksiantajalta sekä opinnäytetyötä ohjaavilta opettajilta, mikä auttoi meitä prosessin viemisessä eteenpäin. Yhteistyötaidot sekä taito ottaa palautetta vastaan kehittyi monien eri toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön ansiosta.

Prosessimme alussa koronavirus toi haasteita, kun kirjastot menivät kiinni eikä toinen meistä tiennyt, milloin hän pääsee opiskelijavaihdosta takaisin Suomeen. Haastava kevät opetti meitä sietämään epävarmuutta sekä pohtimaan erilaisia tapoja työstää opinnäytetyötämme. Pohdimme muun muassa erilaisia tapoja kerätä aineistoa tuotoksia varten, jos esimerkiksi päiväkodin työntekijät olisivat olleet lomautettuna pidemmänkin aikaa. Epävarmuuden sietäminen kehittyi siitäkin syystä, ettei opinnäytetyön saaminen ajoissa valmiiksi ollut riippuvainen vain meistä. Prosessissamme oli mukana monia toimijoita, kuten päiväkodin työntekijät ja maahanmuuttajaperheet, joiden innostaminen prosessiin tuotti meille stressiä. Halusimme pysyä aikataulussa, joten meidän täytyi ennakoida tulevia prosessin vaihteita, kuten arviointikyselyjen keräämistä.

Aihe oli meille molemmille uusi, eikä kummallakaan ollut aikaisempaa kokemusta maahanmuuttajaperheiden kanssa tehtävästä työstä. Opimme paljon varhaiskasvatuksen ja maahanmuuttajaperheiden kasvatusyhteistyöstä sekä varhaiskasvatuksen merkityksestä esimerkiksi maahanmuuttajaperheen kokoutumiseen. Opinnäytetyöprosessin aikana olemme tehneet sijaisuuksia päiväkodeissa ja huomanneet, kuinka opinnäytetyöstä saatu tieto on kehittänyt valmiuksiamme työskennellä maahanmuuttajaperheiden kanssa. Ammatillinen kiinnostus varhaiskasvatusta sekä maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentelyä kohtaan on kasvanut opinnäytetyön myötä. Koemme, että saamme tuotoksistamme tärkeän ja hyödyllisen työvälineen tulevaisuuden työelämään. Lomakkeen ja esitteen tekeminen oli meille täysin uutta ja se tuotti meille erityisen paljon haasteita. Koemme, että tämä oli meille tärkeä oppimiskokemus ja saimme hyvän pohjan tällaisten tuotosten tekemiseen mahdollisesti myös työelämässä.

10.4 Jatkokehitysideat

Opinnäytetyön aihettamme voisi jatkaa tekemällä työntekijöille jonkinlaisen tietopakettin eri kulttuureista ja heidän eri tavoistansa liittyen lasten kasvatukseen ja perhe-elämään. Monilla varhaiskasvatuksen työntekijöillä on yllättävän vähän tietoa eri kulttuuritaustaisista ihmisistä, jolloin heidän on myös haastavaa tukea maahanmuuttajia heidän tarvitsemallaan tavalla. Monille lapsille varhaiskasvatus on ensikosketus suomalaiseen kulttuuriin, kun perhe muuttaa Suomeen. Kotoutumisvaiheessa varhaiskasvatuksen olisi tärkeää tukea koko perhettä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, jotta perhe pääsisi nopeasti osalliseksi suomalaista yhteiskuntaa. Työntekijöille suunnattu tietopaketti olisi maahanmuuttajaperheen edun mukaista.

Toinen kehitysidea voisi olla kattavampi opas suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja kulttuurista maahanmuuttajaperheille. Eräässä saamassamme palautteessa toivottiin esitteeseemme tietoa pukeutumisesta jokaisena eri vuodenaikana, mutta tämä ei esitteeseemme mahtunut. Halusimme pitää esitteen lyhyenä ja ytimekkäänä ja lista pukeutumisesta eri vuodenaikoina sekä kuvat vaatteista

olisi vaatinut useamman sivun. Koemme, että maahanmuuttajaperheet hyötyisivät oppaasta, jossa kerrotaan kuvien kera arkipäivän asioista. Oppaassa voisi olla tietoa esimerkiksi pukeutumisesta ja asioista, joita huoltajien tulee päiväkotiin hankkia.

Yksi kehitysidea voisi olla kuvakorttien tekeminen maahanmuuttajaperheiden kanssa kommunikointiin. Kaikki maahanmuuttajaperheet eivät puhu ja/tai ymmärrä suomea, ruotsia tai englantia, joten esimerkiksi lapsen päivästä kertominen huoltajalle voi olla hyvinkin haastavaa. Tähän voisi kehittää avuksi jonkinlaiset kuvakortit. Korteissa voisi olla esimerkiksi kuva lepo hetkestä, ruokailusta, ulkoilusta ja erilaisista toiminnoista.

Lähteet

- Alitolppa-Niitamo, A. & Leinonen, E. 2013. Perhe, nuoret ja maahanmuutto. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.). Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 96–111.
- Alitolppa-Niitamo, A. & Säävälä, M. 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.). Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 5–12.
- Alitolppa-Niitamo, A., Moallin, M. & Novitsky, A. 2006. Monikulttuuriset vertaistuenryhmät - Ohjaajan opas: Ryhmämalli pikkulapsiperheiden vanhemmille. Helsinki: Väestöliitto.
- Arttijeff, M. 2015. Yhteistyötä ilman yhteistä kieltä. Tutkimus päiväkodin henkilöstön ja maahanmuuttajaperheiden välisestä yhteistyöstä. Lapin yliopisto. Kasvatusala. Kasvatustieteen tiedekunta. Pro gradu-tutkielma. <https://core.ac.uk/download/pdf/30084165.pdf> 10.4.2020.
- Eerola-Pennanen, P. 2016. Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.). Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 235–247.
- Gullsten, E. & Katainen, I. 2016. Monikulttuurinen kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa. Monikulttuuristen perheiden vanhempien näkemyksiä. Oulun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://core.ac.uk/download/pdf/80989143.pdf> 10.4.2020.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- InfoFinland. 2019. Lasten kasvatusta Suomessa. <https://www.infofinland.fi/fi/elama-suomessa/perhe/lapset/lasten-kasvatusta-suomessa> 7.4.2020.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Kuittinen, S. & Isosävi, S. 2013. Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.). Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 78–92.
- Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983.
- Lapsen oikeudet. 2020. Varhaiskasvatus. <https://www.lapsenoikeudet.fi/kampanja/lapsenoikeuksien-viikko/varhaiskasvatus/> 8.4.2020.
- Lasten mielenterveystalo. 2020. Perhettä kuormittavat tapahtumat – vanhemmuus uudessa kotimaassa. Mielenterveystalo. https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/vanhemmille/perhe_ja_vanhemmuus/perhettä_kuormittavat_tapahtumat/Pages/vanhemmuus_uudessa_kotimaassa.aspx 8.4.2020.
- Lastensuojelulaki 417/2007.
- Naucler, K., Welin, R. & Ögren, M. 1996. Kulttuurit ja kielet kohtaavat - työtavat monikielisessä päiväkodissa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö pakolaistoimisto.

- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.
- Oksi-Walter, P., Roos, J. & Viertola-Cavallari, R. 2009. Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Kustannus Oy Arkki.
- Opetushallitus. 2019. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2018.pdf 19.3.2020.
- Opetushallitus. 2020. Maahanmuuttajataustaiset oppijat varhaiskasvatuksessa. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/maahanmuuttajataustaiset-oppijat-varhaiskasvatuksessa> 29.4.2020.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. <https://minedu.fi/varhaiskasvatusoikeus#:~:text=Lapsen%20oikeus%20varhaiskasvatukseen&text=1.8.2020%20voimaan%20tulleen%20varhaiskasvatuslain,on%20taas%20oikeutettu%20koko%20iv%20iseen%20varhaiskasvatukseen.> 31.8.2020.
- Paavola, H. 2007. Monikulttuurisuuskasvatus päiväkodin monikulttuurisessa esiopetusryhmässä. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Soveltavan kasvatustieteen laitos. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/19984/monikult.pdf?sequence=1&isAllowed=y> 29.4.2020.
- Pilke. 2020a. Pilke päiväkodit Oy. Tietoa meistä. <https://www.pilkepaivakodit.fi/tietoa-yrityksesta/> 19.8.2020.
- Pilke. 2020c. Löydä lähin Pilke - päiväkotisi. <https://www.pilkepaivakodit.fi/paivakodit/> 19.8.2020.
- Pilke. 2020b. Pilke - päiväkotien painotteisuudet. <https://www.pilkepaivakodit.fi/paivakotien-painotteisuudet/> 20.3.2020.
- Pilke. 2020d. Pilke tiedepäiväkoti Loiste. <https://www.pilkepaivakodit.fi/paivakodit/paivakodit-joensuu/pilke-tiedepaivakoti-loiste/> 20.3.2020.
- Pollari, J. & Koppinen, M-L. 2011. Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön: opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.). Olemme muuttaneet – ja kotoutumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 63–76.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.
- Tomminen, V. & Tuutti, M. 2016. Kulttuurit eivät kohtaa – ihmiset kohtavat. Opas monikulttuuriseen kasvatuskumppanuuteen. Lahden ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/119067/Tomminen_Virve.pdf?sequence=2&isAllowed=y 10.4.2020.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa.

http://www.etiikanpaivat.fi/sites/etiikanpaiva.fi/files/htk_ohje_verkko14112012.pdf 14.4.2020.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Väestöliitto 2020. Maahanmuuttajat ikäryhmittäin.

https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/maahanmuuttajat-ikaryhmittain/ 6.4.2020.

Zandkarimi, M. 2013. Mikä perhe? Perhe eri kulttuureissa. Väestöliitto.

https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/aa6945214e0181c4649556183c2b08f7/1586175662/application/pdf/3098673/MIK%C3%84PERHE_netikirja.pdf

[tion/pdf/3098673/MIK%C3%84PERHE_netikirja.pdf](https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/aa6945214e0181c4649556183c2b08f7/1586175662/application/pdf/3098673/MIK%C3%84PERHE_netikirja.pdf) 6.4.2020.

Arviointikysely maahanmuuttajille

Hei!

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Karelia ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Pilke päiväkotikielitoiminnan kanssa. Opinnäytetyömme tarkoituksena on kehittää monikulttuurisuutta Pilke Loiste päiväkodissa. Tavoitteenamme on lisätä maahanmuuttajaperheiden tietämystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja päiväkodin rutiineista sekä antaa työntekijöille tietoa maahanmuuttajaperheistä.

Olisimme kiitollisia, jos vastaisitte seuraaviin kysymyksiin. Vastauksia käytämme meidän opinnäytetyössämme anonyymisti ja niiden perusteella kehitämme lomakkeita vieläkin toimivimmiksi. Vastaamalla tähän arviointikyselyyn, annat suostumuksen käyttää vastauksiasi lomakkeen kehittämiseen. Kiitos!

Ystävällisin terveisin Emma Routavaara ja Emmi Vilokkinen

Vastaa ympyröimällä KYLLÄ tai EI. Jos vastasit ei, niin kirjoittaisitko viivalle lyhyesti miksi.

Maahanmuuttajaperheen esitietolomake

Onko esitietolomakkeen ulkoasu selkeä? (kysymysten asettelu, järjestys)

KYLLÄ / EI

Onko kysymykset ymmärrettäviä?

KYLLÄ / EI

Koetko, että varhaiskasvattajien on tärkeää tietää nämä asiat?

KYLLÄ / EI

Haluaisitko lisätä tai poistaa jonkun kysymyksen?

KYLLÄ / EI

Tietoa meistä

Onko lomakkeen ulkoasu selkeä? (tekstien asettelu, järjestys)

KYLLÄ / EI

Onko teksti ymmärrettävää?

KYLLÄ / EI

Koetko lomakkeen hyödylliseksi, kun tulet varhaiskasvatuksen asiakkaaksi?

KYLLÄ / EI

Haluaisitko lomakkeeseen tietoa jostakin muusta asiasta tai poistaisitko jonkun osion?

KYLLÄ / EI

Vapaa sana molemmista lomakkeista:

Hi!

We are third year Bachelor of Social Services students from Karelia UAS. We are doing our thesis with Pilke daycare center Loiste. The purpose of our thesis is to develop multiculturalism in Pilke Loiste daycare center. Our goal is to increase the knowledge of immigrant families about Finnish early childhood education and daycare routines, and to provide employees with information about immigrant families.

We would be grateful if you could answer the following questions. We use the answers anonymously in our thesis and based on them we develop the forms to be even more functional. By answering this evaluation questionnaire, you agree to use your answers to develop the form. Thank you!

Best wishes, Emma Routavaara and Emmi Vilokkinen

Answer by circling YES or NO. If you answered no, would you write why briefly on the line.

Pre-information form for immigrant families

Is the layout of the questionnaire clear? (layout of questions, order)

YES / NO

Are the questions understandable?

YES / NO

Do you feel that it is important for early childhood educators to know these things?

YES / NO

Would you like to add or remove a question?

YES / NO

About us -form

Is the layout of the form clear? (layout of texts, order)

YES / NO

Is the text understandable?

YES / NO

Do you find the form useful when you become a client of early childhood education?

YES / NO

Would you like information on something else on the form or would you delete a section?

YES / NO

Free word about the forms

Olemme tehneet ajatuskartoissa olleiden ideoiden pohjalta Maahanmuuttajaperheen esitietolomakkeen sekä Tietoa meistä -lomakkeen maahanmuuttajaperheille. Haluaisimme teiltä palautetta lomakkeista. Toivottavasti mahdollisimman moni katsoisi lomakkeet läpi ja vastaisi kysymyksiimme, jotta voisimme muokata lomakkeista vieläkin toimivammat. Palautathan kyselyn taukokuoneessa olevaan punaiseen palauteboxiin. Kiitos!

Emma Routavaara & Emmi Vilokkinen

Vastaa ympäröimällä KYLLÄ tai EI. Jos vastasit ei, niin kirjoittaisitko viivalle lyhyesti miksi.

Maahanmuuttajaperheen esitietolomake

Onko esitietolomakkeen ulkoasu selkeä? (kysymysten asettelu, järjestys)

KYLLÄ / EI

Onko kysymykset ymmärrettäviä?

KYLLÄ / EI

Koetko, että teidän varhaiskasvattajina on tärkeää tietää nämä asiat?

KYLLÄ / EI

Haluaisitko lisätä tai poistaa jonkun kysymyksen?

KYLLÄ / EI

Tietoa meistä -lomake

Onko lomakkeen ulkoasu selkeä? (tekstien asettelu, järjestys)

KYLLÄ / EI

Onko teksti ymmärrettävää?

KYLLÄ / EI

Koetko lomakkeen hyödylliseksi maahanmuuttajaperheiden näkökulmasta?

KYLLÄ / EI

Haluaisitko lomakkeeseen tietoa jostakin muusta asiasta tai poistaisitko jonkun osion?

KYLLÄ / EI

Vapaa sana molemmista lomakkeista:

Hei!

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Karelia ammattikorkeakoulusta. Toteutamme opinnäytetyömme teidän päiväkotinne ja **teidän tarpeenne pohjalta**.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on **kehittää monikulttuurisuutta** Pilke Loiste päiväkodissa. **Tavoitteena on lisätä sekä päiväkodin työntekijöiden että maahanmuuttajaperheiden ymmärrystä puolin ja toisin**. Ajatuksenamme on **lisätä maahanmuuttajaperheiden tietämystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta** ja **päiväkodin rutiineista** sekä antaa **työntekijöille tietoa maahanmuuttajaperheistä**.

Opinnäytetyömme tuotoksena syntyy kaksiosainen "lomake", johon ensimmäiseen osioon teemme **maahanmuuttajaperheille suunnatun lyhyen tieto-osuuden suomalaisen kulttuurin ja varhaiskasvatuksen peruspiirteistä ja Pilke päiväkotien arvoista ja toiminnasta**. Tähän osioon voidaan liittää myös teidän päiväkotinne päivärytmi. Lomakkeen toiseen osioon tulee **avoimia kysymyksiä maahanmuuttajaperheille asioista, jotka te koette tärkeäksi tietää perheestä ja lapsesta**. Tarkoituksena on kysyä **esimerkiksi perheen uskonnosta ja sen vaikutuksesta arkielämään, tukiverkostosta sekä kasvatukseenmenetelmistä**.

Tärkeää olisi kuulla siis teidän mielipiteitänne siitä, mitkä **asiat olisivat tärkeää olla tieto-osuudessa** sekä mitä teidän mielestänne on **tärkeää tietää maahanmuuttajataustaisesta lapsesta sekä hänen perheestään**. Ajatuksena on **helpottaa teidän työskentelyänne maahanmuuttajaperheiden kanssa**.

Keräämme opinnäytetyömme tuotokseen **aineistoa ajatuskarttojen avulla**, jotka **koostuvat teidän ideoistanne ja ajatuksistanne**. Kokoamme näiden avulla teille lomakkeen tieto-osuuden sekä kysymysosion.

Kiitos yhteistyöstä!

Terveisin Emmi Vilokkinen ja Emma Routavaara

Aikaa vastata 18.6.2020 asti!

Taukotilassa on **kaksi** erillistä ajatuskarttaa:

1. Tieto-osio suomalaisesta varhaiskasvatuksesta sekä Pilkkeen arvoista ja toiminnasta

Tähän ajatuskarttaan haluaisimme teidän ajatuksianne ja ehdotuksianne siitä, mitä maahanmuuttajaperheiden olisi tärkeä tietää suomalaisesta kulttuurista, suomalaisesta varhaiskasvatuksesta sekä teidän päiväkotinne arvoista ja toiminnasta.

2. Mitä on tärkeä tietää maahanmuuttajataustaisista lapsista ja heidän perheistään?

Tähän ajatuskarttaan haluaisimme teidän ajatuksianne ja ehdotuksia siitä, mitä teidän työntekijöiden olisi tärkeää tietää työskentelyn kannalta päiväkodin aloittavasta maahanmuuttajataustaisesta lapsesta ja hänen perheistään, esimerkiksi uskonnosta, ruokailutottumuksista ja lapsen/perheen arkeen liittyvistä asioista.

Lomakkeen kysymykset voisivat olla esimerkiksi seuraavanlaisia:

Miten uskonto näkyy lapsenne arjessa?

Kuinka lapsenne nimi lausutaan?

Millaiset ovat perheenne kasvatusten menetelmät (sallivuus ja rajat)

Esimerkki ajatuskartasta

- Ajatuskartta koostuu keskeisistä käsitteistä ja avainsanoista
- Ajatuskartan keskellä on pääaihe, jota kartta käsittelee
- Piirrä viivoja pääkäsitteestä ulospäin ja kirjoita viivojen päihin joitakin keskeisiä käsitteitä/avainsanoja (esimerkissä ruoka, uskonto, perhe)
- Piirrä keskeisestä käsitteestä/ avainsanasta viiva ja kirjoita käsitteeseen liittyvä ajatuksesi
- Omat ajatukset/ideat/ehdotukset voivat olla esimerkiksi yksi sana, useampi sana tai kokonainen kysymys/lause ajatuskartasta riippuen
- Muiden työntekijöiden tekemiä ideoita voi jatkaa omilla ideoilla
- **Huom!** Alla oleva kuva on vain esimerkki, eikä teidän tarvitse tehdä ajatuskarttoja samalla tavalla
- **Kirjoita ajatuksesi mahdollisimman selkeästi!** Mieluummin hieman pidemmin, jotta ajatuksesi tulkittaisiin oikein

